Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 20 גראָשען

היינט 8 זייטען.

נייער פאָלקסבלאַט

אומפּאַרטייאישע פּאָליטיש-געזעלשאַפטליכע טאָג-צייטונג

Nr. 289/1584	Łódź, Sroda 12 grudnia 1928 r.	זעקסטער יאהרגאנג	לאָדז, מיטוואָך, כט כסלו תרפ"ט	Nr. 289/1584

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראַציע: לאָדז, פּיעטריקאָווער 21, טעל. 24-71

ווידער א קאנפליקט צווישען סיים און רעגירונג

צוליב'ן געזעץ וועגען געריכטס-וועזען.

וואַרשאָ, 11. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) אויף דער היינטיגער זיצונג פון דער יורידישער קאָמיסיע ביים סיים האָבען די ענדעקעס אריינגעטראָגען אַ פאָרשלאַג, אַז דאָס געזעץ וועגען רעאָרגאַניזירען דאָס געריכטס-וועזען זאָל אָפּגעלעגט ווערען אויף 1 יאָהר צייט.

געגען דעם איז אַרויסגעטרעטען דער רעגירונגס-בלאָק.

דער וויצע יוסטיץ-מיניסטער צאַר האָט ערקלערט, אַז די רעגירונג וועט אָננעהמען די שאַרפסטע מיטלען, אויב אַזאַ פאָרשלאַג זאָל אָנגענומען ווערען. דער פאָרשלאַג איז דאָך מיט 14 שטימען אָנגענומען געוואָרען.

פאַבריק פון לאַנדוו. פּראָדוקטען

זיצונג פון דער בודזשעט-קאָמיסיע.

וואַרשאַ, 11 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) אויף דער היינטיגער זיצונג פון דער בודזשעט-קאָמיסיע איז אַרויסגעטרעטען מיט אַ רעדע דער מיניסטער ניעזאַביטאָווסקי. דער מיניסטער האָט געזאָגט, אַז די רעגירונג דאַרף זאָרגען, די פּרייזען אין דאָרף אויף לאַנדווירטשאַפטליכע אַרטיקלען זאָלען נישט פאַלען. דער מיניסטער מיינט אויך, אַז בכלל איז נישט אַזוי גינסטיג, וואָס דער אינערליכער פערברויך אויף אַגראַר-פּראָדוקטען איז אַזוי גרויס, דאָס בעווייזט, אַז די בעפעלקערונג איז נישט שפּאַרזאַם, ס'וואָלט גלייכער געווען, אַז מ'זאָל מעהר קענען עקספּאָרטירען.

דער מיניסטער האָט דאָן אָנגעוויזען, אַז די רעגירונג נעהמט איצט איבער דעם וואַלד-האַנדעל און די רעגירונגס-טאַרטאַקען.

אויף דער נאָכמיטאָג'דיגער זיצונג איז אַרויסגעטרעטען דעפּ. ראָזמאַרין, וועלכער האָט אָנגעוויזען, אַז די אַגראַריער ווייזען אַרויס אַ גאַנץ קליינע ענערגיע צו ענטוויקלען די אַגראַר-פּראָדוקציע. די רעגירונג אונטערשטיצט די סינדיקאַטען און גיט זיי אפילו מאָנאָפּאָלען. די רעגירונג פערפאָלגט די קליינע טאַרטאַקען און גיט זיי נישט קיין האָלץ צו בעאַרבייטען.

אָפּגעשאַפט דעם פערבאָט

צו אימפּאָרטירען ווייץ.

וואַרשאָ, 11. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). אין „דזשענניק אוסטאַוו" פון 14. דעצעמבער איז אָפּגעדרוקט אַ פעראָרדנונג, אַז עס ווערט אָפּגעשעפען דער פערבאָט אויף אריינפיהרען ווייץ. עס ווערט אָבער אַרויסגעלעגט אויפ'ן אריינגעפיהרטען ווייץ אַ צאָל פון 11 גילדען אויף יעדע 100 קילאָ.

„OAZA"
(פילהאַרמאָניע-געביידע)
נאַרוטאָוויטש 20

ראַנדעוואו פון דעם עלעגאַנטען לאָדז!

טעגליך פון 10 אַ זייגער פריה
הייסע פריהשטיקען

געשמאַקע מיטאָגען
בעת'ן מיטאָג פון 2 ביז 4 אַ זייגער נאָכמיטאָג
— פון אַ —
קאָנצערט ארקעסטער

אוונט דאַנסינג

ארטיסטישע אויפטריטען:

Kenio Domański | Duet Merewil | Rena Sulimierska | Werlińska | Nałęczówna
בעוואוסטער הומאָריסט | עקסצענטרישע טענץ | קלאַסישע טענץ | זינגערין | טענצערקע

אויסגעצייכנעטע קיך! צוגענגליכע פרייזען!

גרויסער פּרייז

קליינהענדלער-פעראיין

אין די האַלעס און מערק אין לאָדז אגראָדאָווא 10

היינט, מיטוואָך, דעם 12. דעצ., פּינקטליך 7 אין אָוונט וועט אין לאָקאַל פון קליינהענדלער-פעראיין פון די האַלעס און מערק (אַגראָדאָווא 10) אונטער'ן פאָרזיץ פון וואַהל-קאָמיטעט צו דער האַנדעלס-קאַמער פאָרקומען

אוואַהל-פערזאַמלונג

מיט דער טאָג-אָרדנונג:

וואַהלען פון ראַט-מיטגליד צו דער האַנדעלס-קאַמער

בעמערקונג: די פערזאַמלונג איז גילטיג ביי יעדער צאָהל מיטגלידער.

די פערוואַלטונג. 2750

אַ שלאָפצימער

העלע אייכע אין גוטען צושטאַנד צו פערקויפען.

ביי פרידמאַן

אַנדזשעיאַ 32, פראָנט, פּאַרטער. 3044

אַ שטוב

אָוועקצוגעבען צו אַרבייטען אַ גאַנצען טאָג, עס קאָן אויך זיין מיט שלאָפען, אין צענטרום שטאָט. צו ערפאַהרען פּיעטריק. 119, פראָנט, 1 שטאָק, וו. 9, פון 3 ביז 4. 3039

געזעלש. „הזמיר", אל. קאָשטשושקי 21.

שבת, דעם 15-טען דעצעמבער, 9 אַ זייגער אין אָוונט קומט פאָר אַ

גרויסער טראַדיציאָנעלער

חנוכה-קאָנצערט

מיט'ן אָנטייל פון: „הזמיר"-כאָר אונטער דער לייטונג פון דיר. י. פייוושיס, פרוי מאַבינאַ ראָזענבלאַט (געזאַנג), פּראָל. בראָניסלאַווא ראָטשטאַט (פידעל), י. מ. מאַשקאָוויטש (רעציטאַציעס) און אינסצעניזאַציעס פון יודישע פאָלקס-לידער אונטער דער לייטונג פון ז. לעווינין.

בילעטען צו בעקומען ביי דער קאַסע פון „הזמיר" 3040

היום, כ"ט כסלו, ה' חנוכה בשעה 7.30 בערב נערך

נשף חנוכה

באולם נובו אנגילסקי — פולודניובה 10 —

בהשתתפות ציר לסיים הרה"ג ר' שמואל הלוי ברוט אבד"ק טומשוב

והרב יעקב גוטקובסקי ועוד. בתור כרטיס כניסה משמשת ההזמנה

הועד של הסתדרות „מזרחי" בלודז. 3041

טיכטיגע

אגענטען

בעקאַנט אין דער גאַלאַנטעריע = בראַנזשע ווערען געזוכט.

צו ווענדען זיך צעגעלניאַנאַ 14, ביי ה' ערליך.

נאָך לאַנגע און שווערע ליידען איז נעכטען געשטאָרבען אונזער הייסגעליבטע מוטער, גרויסמוטער, שוויגערמוטער, שוועסטער און טאַנטע

נ.ע. בלימה בערלינער

(געבוירען לעווקאָוויטש)

אין עלטער פון 73 יאָהר.

די לויה קומט פאָר היינט מיטוואָך, דעם 12 דעצעמבער, 12 אַ זייגער בייטאָג פון טרויער-הויז ספּאַצעראָווא 8 (באַלוט), וועגען וואָס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע

אונזער טיפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס דער פאַמיליע ראַנאַזשינסקי צוליב'ן טויט פון אונזער לאַנגיעהריגען מיטגליד

נ. ע. ישראל ראַגאַזשינסקי

זיין אָנדענק וועט ביי אונז שטענדיג בלייבען

די פערוואַלטונג

פון שניידער-מייסטער-פעראיין

פּיעטריקאָווער 20. 3050

— אַ —

פיאַניסט (קע)

קען זיך מעלדען אין דער טאַנץ-שולע פון פרידוואַלד

פּאָלודניאָווע 10.

אַנאָנסען

אין „נייעם פאָלקסבלאַט" האָבען דעם בעסטען ערפאָלג !!!

מהומה אויף דער ניו-יארקער בערזע

עפּעס אזעלכעס איז נאָך נישט געווען.-- ביז איצט 8 זעלבסטמאָרדען.

לאָנדאָן, 11. (ספּ. טעל.) די היגע צייטונגען ברענגען אַ רייה איינצעלהייטען וועגען דעם געוואַלדיגען קראַך אויף דער ניו-יאָרקער בערזע. דער קראַך איז געקומען אין רעזולטאַט פון אַ שפּעקולאַטיווער אַפּערע, וועלכע איז געטריבען געוואָרען דעם נאַנצען נאָוועמבער דורך אַ סינדיקאַט. איינינע אַקציעס זענען אין פערלויף פון נאָוועמבער אַ ראַנק דער שפּעקולאַציע פונ'ם ראַזיגען סינדיקאַט געשטיגען אויף הונדערט פּראָצענט.

די שפּעקולאַציעס זענען מייסטענס אָנגעגאַנגען מיט ראַדיאָ- און קוילען-אַקציעס. מענשען זענען נתעשר געוואָרען אין פערלויף פון 1 טאָג.

אין אַ העלען פריהמאָרגען זענען אויף דער בערזע געוואָרפען געוואָרען אויף אַ מיליאַרד דאָלאַר אַקציעס. ס'איז באַלד, נאַטירליך, איינגעטראָטען אַ בעסע; די אַקציעס זענען שנעל געפאַלען אין פּרייז און ס'איז ענטשטאַנען אַ מהומה.

אין פערלויף פון מאָנטאָג זענען פאָרגעקומען אַכט זעלבסטמאָרדען. אַ סטענאָטיפּיסטין פון אַ גרויסער פירמע, וועלכע האָט געהאַט פעררינט 40 טויזענד דאָלאַר און האָט עס אין איין טאָג פערלוירען, האָט זיך אַרויסגעוואָרפען פון 2-טען שטאָק.

היינט קומט פאָר אַ קאָנפערענץ פון באַנקען-סינדיקאַט, אונטער'ן פאָרזיץ פון מאָרגאַן, כדי צו ראַטעווען די בערזע.

אויספאָרשונג וועגען אַטענטאַט אויף „סלאָווא פּאָלסקיע".

לעמבערג, 11. (אַ.וו.) די פּאָליציייאישע אויספאָרשונג וועגען דעם באָמבען-אַטענטאַט אויף „סלאָוואָ פּאָלסקיע" דויערט ווייטער. די פערציג סטודענטען זענען בעפרייט געוואָרען צוליב מאַנגעל אין בעווייזען.

דיפטעריט-עפּידעמיע אין לעמבערג.

לעמבערג, 11. (א. וו.) די סאַניטאַר-אָפּטיילונגען אַלאַרמירען וועגען אַ שרעקליכער עפּידעמיע פון האַלז-דיפטעריט אין לעמבערג.

די לעצטע צייט זענען קראַנק געוואָרען 58 קינדער, פון וועלכע 8 זענען געשטאָרבען.

פּראָפ. בראָדעצקי אין לעמבערג

לעמבערג, 11. (יט"א) אהער איז אָנגעקומען דער מיטגליד פון דער וועלט-עקזעקוטיווע פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע פּראָפ. בראָדעצקי. אין אַ געשפּרעך מיט'ן יט"א-קאָרעספּאָנדענט האָט פּראָפ. בראָדעצקי ערקלערט, אַז בעת די אונטערהאַנדלונגען וועלכע פּראָפ. ווייצמאַן האָט געפיהרט מיט די נישט-ציוניסטען וועגען דער פערברייטערטער אַגענץ איז געלונגען צו דערגרייכען די פולע איינשטימיגקייט מיט די בעשלוסען פון דער לעצטער סעסיע פון אַקציאָנס-קאָמיטעט.

דאָס זעלבע איז אויך געווען ביי די אונטערהאַנדלונגען פון דער קאָמיסיע פון די 7 מיט דעם ציוניסטישען קאָמיטעט.

באַנדיטען-אָנפאַל אויף אַ צוג.

קראָקא, 11. (א.וו.) נעכטען זענען עטליכע באַנדיטען בעפאַלען דעם משאות-צוג ווען ער האָט זיך געפונען נעבען פּאַרלענזשע. ווען דער קאָנדוקטאָר, וועלכער האָט געפיהרט דעם צוג, האָט געמאַכט אַ'פאַלאַרם, האָבען די באַנדיטען איהם אַראָפּגעשלעפּט פון צוג און איהם שווער פערוואונדעט מיט מעסערס, די פּאָליציי האָט אָנגעהויבען אַנ'אויספאָרשונג.

א משפט איבער אנטיסעמיטישע כוליגאַנעס אין סמאָלענסק.

מאָסקווע, (יט"א). די „פּראַוודאַ" טיילט מיט פון סמאָלענסק, אַז אין דאָרטיגען געריכט איז פאָרגעקומען אַ פּראָצעס געגען 11 כוליגאַנעס, וועלכע האָבען מיט אַ צייט צוריק געמאַכט אַנ'אָרגאַניזירטען אָנפאַל אויף די יודען פון שטעטעל רודניע. די כוליגאַנעס זענען אין נאַס בעפאַלען און געשלאָגען איינינע יודען. אויסער דעם האָבען זיי שטאַרק צושלאָגען זייערען אַ חבר אַ קריסט, דערפאַר, וואָס יענער איז געווען בעפריינדעט מיט איינינע יודישע מיידלעך. אַ מיליציאָנער, וואָס האָט זיי געוואָלט אַרעסטירען, האָבען די כוליגאַנעס ענטוואָפענט. דאָס געריכט האָט פערמשפּט 8 אָנגעקלאָגטע צו צעהן יאָהר יעדען. איינעם צו צוויי יאָהר און צוויי — צו דריי יאָהר.

פייערליכער קבלת-פּנים פאַר'ן דיכטער ז. שניאור.

וואַרשאָ, 11. (טעלעפאָניש). דער יודישער פּען-קלוב האָט איינגעאָרדענט אַ פייערליכען קבלת פּנים פאַר'ן דיכטער ז. שניאור, וואָס איז געקומען קיין פּוילען. אויפ'ן אָווענד איז אויפגעהויבען נעוואָרען די פּראַגע וועגען שאַפען אַ פאָנד פון 25 טויזענד דאָלאַר און די צינזען פון פאָנד זאָלען גענען אויף אַ פּרעמיע פאַר דער יודישער און העברעאישער ליטעראַטור. מיט'ן פאָנד זאָלען פערוואַלטען דער יודישער פּען-קלוב אין פּוילען און דער העברעאישער פּען-קלוב אין ארץ-ישראל.

וואַרשאָ, 11. (טעלעפאָניש). אין זשורנאַליסטען און ליטעראַטען-פעראיין איז פאָרגעקומען אַן אָווענד לכבוד דעם דיכטער שניאור. דעם דיכטער האָבען בעגריסט דר. י. גאָטליב, הלל צייטלין, קאַרלינום און אַנד. דער דיכטער האָט געלייענט אַ רעפעראַט וועגען דעם ליטעראַרישען שאַפען אין יודיש און העברעאיש פאַר די לעצטע פופציג יאָהר. דער אָווענד איז אַראָפּ מיט אַ זעהר גרויסען ערפאָלג.

Dr. med. St. Heinrich
POMORSKA 10, TEL. 47-67
ספּעצ. פון אינערליכע און קינדער-קראַנקהייטען
בעהאַנדלונג מיט קווארץ-לאַמפּען-שטראַהלען
נעהמט אָן פון 2—3 נאָכמ. און פון 4—7 אָווענד

אנטיסעמיטען אין בעסאַראַביען און בוקאָווינא

האָבען ווייניג ערפאָלג.

קישינעוו, (יט"א) אין צוזאַמענהאַנג מיט די פּאַרלאַמענט-וואַהלען, וואָס קומען פאָר דעם 12 דעצעמבער ה. י. ענטוויקעלט דער רומענישער אַנטיסעמיטען-פיהרער פּראָפ. קוזא אויפ'ס ניי אַנ'אינטענסיווע טעטיגקייט. זיין פּאַרטיי פערשפּרייט איבער בעסאַראַביען אויפרופען, אין וועלכע די יודען ווערען בעצייכענט אַלס די הויפּט-שונאים פון רומעניען. די אנטיסעמיטישע פּראָפּאַגאַנדע האָט אָבער ווייניג ערפאָלג. די קוזיסטען האָבען אין בעסאַראַביען נישט געקענט צונויפזאַמלען די נויטיגע צאָהל שטימען אויף אַריינטראָגען אַ קאַנדידאַטען-ליסטע.. אויך פון בוקאָווינע טיילט מען מיט, אַז די דאָרטיגע אַנטיסעמיטישע אַגיטאַציע האָט ווייניג ערפאָלג. אַ גאַנצע רייה וואַהל-פערזאַמלונגען האָבען געמוזט אָפּגערופען ווערען, ווייל עס זענען נישט געקומען קיין אַנטיילנעהמער.

וועלט-פערבאַנד פון שומרי-שבת

בערלין, 11. (יט"א טעלעגראַפיש). מיט אַ געוויסע צייט צוריק איז אָרגאַניזירט געוואָרען אין אַמעריקע דער וועלט-פערבאַנד פאַר שומרי-שבת. איצט ווערען געמאַכט בעמיהונגען, צו קאָנסטיטואירען דעם וועלט-פערבאַנד, פון אייראָפּע, אַזיע, אַפריקע זענען אָנגעקומען ידיעות וועגען זייער גרייטקייט צוצוטרעטען צום וועלט-פערבאַנד. ס'זענען אויך אָנגעקומען הסכמות פון וואַרשאָ, לאָדז, וואַרשעווער קהלה-פערוואַלטונג, ארץ-ישראל, פון הרב לעווין, הרב בראַט אין פּוילען א.אַ.וו.

דער פערבאַנד שטיצט דעם פּרינציפּ פון שומרי שבת מיט רעליגיעזע און ווירטשאַפטליכע טעמים.

הרב כהן — ממלא מקום

פון פערשטאָרבענעם גאון מאיר-שמחה

ריגע, (יט"א) אהער איז אָנגעקומען פון כאַרקאָוו הרב כהן, וועלכער וועט פערנעהמען דעם כסא-הרבנות פון פערשטאָרבענעם גאון ר' מאיר שמחה אין דווינסק. הרב כהן, וועלכער שם'ט אין דער רבנישער וועלט פאַר אַ גרויסען למדן, האָט בעקומען אויך אַ וועלטליכע ערציהונג און בעהערשט אויך איינינע שפּראַכען.

ווייטערע בעריכטען וועגען דער אנטיסעמיטישער כוואַליע אויף די רוסישע פאַבריקען.

מאָסקווע. (יט"א) אין שפּעטאָזער צוקער-פאַבריק אויף דעם נאָמען פון „ראָזאַ לוקסעמבורג" איז אַ יודישער אַרבייטער, קורים משוגע געוואָרען צוליב די אונערטרעגליכע פייניגונגען, וואָס די אַנטיסעמיטישע אַרבייטער האָבען איהם אָנגעטון. צוויי אַרבייטער צוזאַמען מיט דעם בעפולמעכטיגטען פון פּראָפ. פעראיין, וועלכע האָבען געוואוסט וועגען די פערפאָלגונגען און זיי נישט געשטערט, זענען אַרעסטירט געוואָרען.

אין דער צוקער-פאַבריק אין אילאַראָווא, ווינניצער קרייז, זענען אַרעסטירט געוואָרען איינינע אַרבייטער פאַר אַנטיסעמיטישע מעשים. די הויפּט-אָנפיהרער פון די אַנטיסעמיטען זענען געווען די געוועזענע אָנגעשטעלטע ביים אַמאָליגען אייגענטימער פון דער פאַבריק, גראַף פּאָטאָצקי.

אויף אַ פערזאַמלונג פון יודישע אַרבייטער און דאָרף-קאָרעספּאָנדענטען („ארבדאָרפקאָרן"), רעזשונאַטען צו דער אלרוסישער „ארבדאָרפקארן"-קאָנפערענץ אין מאָסקווע, וואָס איז פאָרגעקומען אין רע-אַקציע „עמעס", איז, צווישען אַנדערען, אַרומגערעדט געוואָרען די פּראַגע פון אַנטיסעמיטיזם. איינינע רעדנער האָבען איבערגעגעבען, אַז פיל קאָרעספּאָנדענטען האָבען מורא צושרייבען וועגען שטייגענדען אַנטיסעמיטיזם, צוליב די דראָהונגען מצד די כוליגאַנעס.

די דריטע עקספּעדיציע פון איטאַליענישען פאָרשער.

רוים. (יט"א) דער בעקאַנטער געאָגראַף און פאָרשער באַראָן רייזאַנד פאַנטעטי פון ליוואָרנאָ, אַ יוד, האָט אָרגאַניזירט אַנ'עקספּעדיציע אין די ביז-איצט אונערפאָרשטע אפריקאַנישע טעריטאָריעס פון אַסאַב ביז ערמאקאל.

די דריטע וויסענשאַפטליכע עקספּעדיציע איז אַרבונדען מיט אַ לעבענס-געפאַהר, אַלע ביז-איצטיגע פאָרשער פון די טעריטאָריעס זענען דערמאָרדעט געוואָרען דורך די ווילדע איינגעבוירענע.

פּראָפ. לואי גינזבורג

אין העברעאישען אוניווערזיטעט.

ירושלים, (יט"א) די טעג איז אָנגעקומען קיין ירושלים דער בעקאַנטער תלמוד-פאָרשער און פּראָפעסאָר פון אַמעריקאַנער יודישען טעאָלאָגישען סעמינאַר דר. לואי גינזבורג, וועלכער איז איינגעלאַדען געוואָרען דורכ'ן ירושלימער אוניווערזיטעט צו לעזען אין לויפענדען אַקאַדעמישען יאָהר לעקציעס וועגען תלמוד. פּראָפ. גינזבורג האָט פערעפענטליכט אַ רייה גרויסע ווערק ווי „לעגענדען פון יודען" און אַנדערע, און געהערט צו די גרעסטע אויטאָריטעטען אויפ'ן געביט פון דער תלמוד-פאָרשונג און רבנישער ליטעראַטור.

פּראָצעס געגען מוזולמענישען וועכטער

ביים אָמאַר-מעטשעט פאַר'ן אָנפאַל אויף הרב פרידמאַן.

ירושלים, (י.ט.א.) אין קורצען וועט אין היגען געריכט פאָרקומען דער פּראָצעס געגען דעם מוזולמענישען וועכטער ביים אָמאַר-מעטשעט, וועלכער האָט בעפאַלען אין חודש סעפּטעמבער ה. י. הרב פרידמאַן און איהם מורא'דיג געשלאָגען. הרב פרידמאַן איז נאָכ'ן אָנפאַל ערנסט קראַנק געוואָרען. דער וועכטער געפינט זיך אויף דער פריי געגען אַ קויציע פון 60 פונט.

דר. קאַסטעלאַנסקי פערלאָזט דעם אמט

פון עקאָנאָמישען ראַטגעבער ביי דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע.

לאָנדאָן, (י.ט.א.) דער עקאָנאָמישער ראַטגעבער פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע ד"ר קאַסטעלאַנסקי, וועלכער האָט פערנומען דעם פּאָסטען זייט חודש יולי 1926, האָט רעזיגנירט פון זיין אמט. די ציוניסטישע עקזעקוטיווע האָט אויסגעדריקט איהר בעדויערן צוליב דער רעזיגנאַציע פון ד"ר קאַסטעלאַנסקי און איהם בעדאַנקט פאַר זיינע גרויסע לייסטונגען פאַר זיין אַרבייט אין ארץ-ישראל.

Dr. med. STUPEL
.12 Szkolna 12.
ספּעציאַליסט פון האַר חלים, האַר און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע, ליכט און ראַם, רענטגען-שטראַהלען און קווארץ-ליכט, עלעקטרא-טעראַפּיע.
נעהמט אָן פון 6 ביז 9 אין אָווענד.

יודיש טעאַטער אין פילהאַרמאָניע, נאַרוטאָוויטשאַ 20
אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאַן און א. קאָמפּאַניעץ.
מיט'ן אנטייל פון די ליבלינגס-אַרטיסטען באַריסאָווא, ראַבינאָוויטש און די בעקאַנטע פּרימא אַנא נאַדיאַ קאַרעני
פרייטאָג ד. 14, שבת, ד. 15, זונטאָג, ד. 16-טען, 9 אָווענד צום 4., 5. און 6. מאָל
די פערשעמטע כלה
אין 4 אַקטען מיט שעהנע געזאַנגס-נומערן און טענץ פון סיגאַל.
אין „די פערשעהמטע כלה" ווערט געזונגען פאָלגענדע נומערן:
1) איך און דו (דועט); 2) אַ נעסט פון ליבע (דועט); 3) די גליקליכע תנאים;
4) די באָבעניו'ס שמחה (כאָר און ענסאַמבל); 5) אַ חתונה וועט היינט זיין (קוואַרטעט); 6) ווי גאָט אין אדעם (דועט); 7) מיידעל וועכסט נאָך גליקליך זיין (ליד);
8) מ'דאַרף עס איבערמאַכען (קופּלעט); 9) דאָס גליק קומט נאָר איינמאָל אין לעבען (ליד); 10) לשנה טובה (פאַנטאַזיע, דועט מיט'ן כאָר) א. אַ.
שבת, 4 נאָכמיטאָג און מאָנטאָג, ד. 17 טען, 9 אָווענד צום 18-טען און 19-טען מאָל צו פאָפּול. פּרייזען פון 1 ביז 250 חלומות פון ליבע אין 3 אַקטען מיט 25 נומערן געזאַנג און טענץ פון ליליען.
די פּיעסען זענען רעזשיסירט פון ל. ראַבינאָוויטש.
ס'נעמט אנטייל (לויט א. ב.) פּרויען: בעזמאַן, באַריסאָווא, נאַדיאַ קאַרעני, מאַכאַראָווסקאַ, נערה, פּאָדערמאַן, קאָמפּאַניעץ. מענער: אריעל, אייזענבערג, באַלבירסקי, האַמבורגער, מאַכאַראָווסקי, מאַטקאָוו, נייהויז, פּאָלאַנסקי, ישראל קאָמפּאַניעץ, ראַבינאָוויטש, ראַקאָוו.
אדמינ.: מ. אַרנוואַלד. מוזיק. לייטונג: ל. זעלמאַן. בילעטען אין פילהאַרמאָניע-קאַסע.
אָנאָנס! די נאָהנטסטע פּרעמיערע „הערצער צו פערקויפען" (איבערגוס) פון בעוואוסטען שרייבער ל. מלאך, רעזשיסירט פון י. ראַקאָוו.

Dr. med.
B. Robinzon
אינערליכע און קינדער-קראַנקהייטען.
פּעטריקאַווער 10, טעל. 31-86
נעהמט אָן פון 8—9½ פריה און פון 3½—4½ נאָכמ.

פּרייז 2 זל. שנעל און רעעל! פּרייז 2 זל.
רעכטס-קאָנסולטענטען-ביוראָ
„PORADA"-„פּאָראַדאַ"
10 פּיעטריקאָווער 10
אונטער דער לייטונג פון אַ לאַנגיעהריגען און רוטינירטען געריכטס-סעקרעטאַר. שרייבט אַלערליי ביטעס און אַפּעלאַציעס, קלאַגזעלעס אין זאַכען פּיטשעניעס. אינפאָרמירט און שרייבט אין אַלערליי מיליטער-ענינים. אויך איבערזעצונגען אין פרעמדע שפּראַכען.
אויסקויפען פון פּאַטענטען.

אינדישע גומי אויף זוילען
אויך פערטיגע גומענע זוילען אויף לודראָווע לאַ שעז אין גרויסען אויסוואַהל צו קאָנקורענץ-פרייזען עמפּפעהלט די פירמע
EICHENBAUM i FAJGENBAUM
Warszawa, Franciszkanska 22 tel. 404-79

Dr. med. ALBERT GOTLIB
פּיעטריקאָווער 26, טעל. 77-50
אַקושער און פרויען-קראַנקהייטען
נעהמט אָן פון 4 ביז 7 אין אָווענד.
2811

לאָדז. „נייער פאָלקסבלאַט“ לאָדז.
12 דעצעמבער 1928 — 12 דעצעמבער 1928

די שטים
פון דעם אַמעריקאַנער בעל-יועץ.

מיר זענען שוין מיד פון איבערחזר׳ען און בעווייזען, אַז די שטייער־סיסטעם, וואָס הערשט אין פּוילען איז נישט גערעכט. נישט צוועקמעסיג. אַז זי רואינירט דעם האַנדעל, אַז זי האַמעוועט די ווירט־שאַפטליכע ענטוויקלונג, אַז זי שטעלט מענשען ברלות און אַז ווייטער קען אַזוי נישט בלייבען. מיר טענה׳ן שוין זינט יאָהרען אין דער פּרעסע, אויף צוזאַמענפאָהרען און פערזאַמלונגען, מיר בעווייזען מיט דאַטעס און ציפערען, ווי וויט די סיסטעם טויג נישט. אָבער ווער הערט אונז?

ס׳איז דעריבער פאַר אונז אַ געוויסע סאַטיס־פאַקציע צו הערען, אַז אויך אַ ווייטיגער מענש, אַ פאַכמאַן, אַ מענש וואָס סגילט אַלס ספּעציאַליסט פאַר פינאַנץ־ענינים, איז נאָך אַ לאַנגען שטודיום פון ווירטשאַפטליכען מצב אין לאַנד, געקומען צום זעלבען רעזולטאַט וואָס מיר. דער אַמעריקאַנער בעל־יועץ דעוועי האָט איצט פערעפענטליכט זיין בעריכט פאַר׳ן לעצטע קוואַרטאַל, אין וועלכען ער שטעלט זיך אויספיהרליך אָפּ אויף דער שטייער־סיסטעם, וואָס הערשט אין פּוילען און ווייזט אָן איהרע שוואַכע זייטען.

פאַר אונז ענטדעקט אַפּיל ונישט דער אַמעריקאַנער קיין אַמעריקע. כמעט אַלץ וואָס ער זאָגט איז שוין פון אונז הונדערטער מאָל געזאָגט און איבערגעחזרט. פונדעסטוועגען איז כדאי זיך דערויף אָפּצושטעלען, ווייל מיר האָבען דאָך דאָ צו טון מיט אַנ׳אויטאָריטעט, מיט וועלכען אויך די אַנדערע, די מאַסגעבענדע ספערען, מוזען זיך רעכענען.

ה׳ דעוועי געפינט, אַז דער גרעסטער פעהלער, פון אונזער שטייער־סיסטעם ליגט דערין, וואָס די שטייער־משא איז נישט גלייכמעסיג פערטיילט אויף די פערשידענע שיכטען פון דער בעפעלקערונג. קודם כל שטעלט ער זיך אָפּ אויף דעם בעריהמ־טען אומזאַץ־שטייער און ווייזט אָן, אַז מ׳קען נישט אַזאַ שטייער אַרויפלייגען ואויף אַלע סחורות, ווייל עס זענען פערהאַן אַרטיקלען, וואָס מ׳שטעלט זיך ביי זיי אַ קליינעם פערדינסט. ער ווייזט אויך אָן, אַז ביי אונזער סיסטעם צאָהלט מען דעם שטייער אָפּט פינף מאָל פאַר דערזעלבער סחורה. דערי־הויפּט איז דער שטייער אומגלייך ביי אַרטיקלען וואָס ווערען אויסגעאַרבייט פון פערשידענע רויה־שטאָפען, פאַר איטליכעם מאָל איבעראַרבייטען צאָהלט מען און דאָס פאַלט אַלץ אויפ׳ן אַרטי־קעל, וואָס וועט אַמאָל ווערען אויסגעאַרבייט!

ער טרעט אויך אַרויס געגען דעם אופן, ווי מ׳נעהמט ביי אונז פערמעגען־שטייער.

אָבער דער עיקר שטעלט ער זיך אָפּ אויפ׳ן בּאָרען־שטייער. ער ווייזט אָן, אַז פּוילען, אַלס אַגראַר־לאַנד האָט געדאַרפט האָבען איהרע הכ־נסות פון׳ם ערד־שטייער, צום סוף ווייזט זיך אַרויס אַז פון׳ם גרונט־שטייער האָבען מיר געהאַט קוים צוויי פּראָצענט פון גאַנצען מלוכה־בודזשעט, און 98 פּראָצענט פון בודזשעט דאַרפען צאָהלען די שטערט. דאָס איז נישט נאָרמאַל.

פאַרוואָס איז עס אַזוי?

פאַרוואָס גיט דער דאָרף צוזאַמען מיט די פּריצים, אַזוי ווייניג שטייערען?

דעוועי האַלט קודם כל, אַז די שאַצונג פון גרונט, וואָס דינט אַלס יסוד פאַר׳ן שטייער, איז פעראַלטערט און מ׳דאַרף דורכפיהרען אַנ׳אַנדער שאַ־צונג, וואָס זאָל ענטשפּרעכען דעם באמת׳ן ווערט פון די גיטער. דערצו איז דער שטייער בכלל זעהר אַ נידעריגער פון באָדען און דאַרף געהעכערט ווערען.

עס דאַרפען אויך אויפהערען די היינטיגע חשבונות פון פּראָגרעס און רעגרעס מיט וועלכע מ׳נוצט זיך ביים בערעכענען דעם גרונט־שטייער.

דער אַמעריקאַנער מיינט, אַז אין דער נישט־בעשטייערונג פון דער דאָרפישער בעפעלקערונג ליגט די שוואַכע זייט פון דער פּוילישער שטייער־סיסטעם. אַקעגן־ושט געפינט ער, אַז די שטאָט איז צופיל בעלאַסטעט מיט שטייערען.

מיר האָבען דאָ געבראַכט די וויכטיגסטע פּונק־טען פון אַמעריקאַנערס בעריכט.

עס פערשטעהט זיך, אַז אינ׳ם בעריכט, וואָס איז געשריבען פון אַ מענשען, וואָס איז אין עצם נישט פעראינטערעסירט און שרייבט בלויז פאַר זיינע מענשען דאָרט אויף יענער זייט ים, וועלכע האָבען נאָר ספּעציעלע פינאַנץ־אינטערעסען אין פּוילען, דאַרף מען נישט זוכען קיין אַלזייטיגע קרי־טיק פון אונזער שטייער־סיסטעם.

קיין נייעס זאָגט ער אויך נישט פאַר אונז.

עס איז אָבער אַ געוויסע טרייסט, ווען מען זעהט, אַז אויך אַ ווייטיגער מענש, אַ פאַכמאַן, אַ ספּעציאַליסט אויף דעם געביט, זעהט אויך דעם פעהלער אין סיסטעם, אויף וועלכען מיר ווייזען אָן זינט יאָהרען און קיינער הערט אונז נישט.

צי וועט מען כאָטש שהערען דעם אַמעריקאַ־נער׳ס שטים?

ש. י. ס.

Dr. Z. Rakowski
[illegible]
קאָנסטאַנטינער 9. טעלעפאָן 27-81.
[illegible]

עפּענטליכע משפט אין פאַריז
איבער׳ן אַלזשיריאַנער אַנטיסעמיט, דעפּ. דר. מאָל.

אין „פּאַריזער היינט“ לייענען מיר:

דאָ איז לעצטענס פאָרגעקומען אַ דעבאַטע איבער׳ן אַנטיסעמיטיזם און איבער דעם טרויעריג באַקאַנט געוואָרענעם אָראַנער דאָקטאָר מאָל, וועלכער איז אַ דאַנק זיין אַנטיסעמיטישען וואַהל־פּראָגראַם דורך אין פּאַרלאַמענט אַלס דעפּוטאַט פון זיין שטאָט.

דער זאַל איז געווען איבערפולט מיט אַנ־עלעגאַנט פערשידענאַרטיג פּובליקום. עס האָט קודם כל געוואָרפען זיך אין די אויגען די גרויסע צאָהל ספרדישע יודען. איבערהויפּט אַלזשיראַנער, וועלכע זענען שטאַרק אויפגעבראַכט אויף דאָקטאָר מאָלס אַנטיסעמיטישע פּראָפּאַגאַנדע אין אָראַן. עס זענען אויך געקומען די אָנהענגער פון׳ם אַנטיסעמיט.

אויף דער טריבונע האָבען פערנומען ערטער די פערשידענע רעדנער, יודען און נישט יודען, וועלכע האָבען געדאַרפט אַרויסזאָגען זיך פאַר און געגען דעם אַנטיסעמיטיזם.

דער גאַנצער אָוונט האָט געטראָגען זעהר אַ שטורמישען כאַראַקטער. פערשידענע אויסרופען האָבען זיך געהערט אויפ׳ן אַדרעס פון יודען. עס האָבען אויך נישט געפעהלט שאַרפע מאָמענטען, ווען עס האָט געהאַלטען גאָר נאָהענט פון אַ געשלעגע.

דער דאָקטאָר מאָל איז אַליין אַ דאָקטאָר מעדיצין. מיט יאָהרען צוריק איז ער געווען אַ ראַדיקאַל־סאָציאַליסט. ער האָט גענומען אַ גאַנץ בעדייטענדען אַנטייל אין דער פּאַרטיי און איז אין 1903 געוועהלט געוואָרען אַלס דעפּוטאַט. נאָר באַלד נאָך זיין אַריינקומען אין פּאַרלאַמענט איז דאָקטאָר מאָל אַוועק אויף אַנדערע וועגען. ער האָט אָפען פעררא־טען די אינטערעסען פון זיינע אַרבייטער־וועהלער. עס איז געקומען צו גרויסע סקאַנדאַלען. אויף עפענטליכע מיטינגען האָבען די אַרבייטער געפאָדערט, ער זאָל אָפּזאָגען זיך פון זיין מאַנדאַט.

דר. מאָל איז אַוועק פון פּאָליטישען לעבען. מען האָט אויפגעהערט צו הערען פון איהם.

שפּעטער איז דאָקטאָר מאָל געפאָהרען קיין אַלזשיר, וואו ער האָט געשאַפען אַ „לאַטיינישען בלאָק“, אַריינגענומען אַהין די שפּאַניער, איטאַליענער, פראַנצויזען און אָנגעהויבען פיהרען אַ ברייטע אַנטיסעמיטישע קאַמפּאַניע, וועלכע האָט איהם דערפיהרט צום דעפּוטאַטען־מאַנדאַט.

אויף דער דעבאַטע איז דאָקטאָר מאָל געקומען „בעגרינדען“ זיין אַנטיסעמיטיזם.

— „איך קום אין נאָמען פון די אָראַנער פאָלקס־מאַסען — האָט ער געטענהט — איך בעהאַלט נישט, אַז דאָרט, אין אָראַן האָבען מיר אַ שטאַרקע פּאָזיציע. איך בין אַליין אַ פּשוטער דאָקטאָר און אַ קליינער בעשיידענער מענש — איך בין אָבער שטאַרק צוליב די פּסיכאָלאָגישע פעהלערען פון מיינע יודישע געגנער.

די יודען געהען אַלע האַנד ביי האַנד לויט די אָנווייזונגען פון זייערע רבנים. דאָס רעגט שטאַרק אויף די איבעריגע פּאָליטיש צורייסענע נישט יודישע בעפעלקערונג. די ניי־נאַטוראַליזירטע איטאַליענער און שפּאַניער זעהען אין דעם די יודישע אַחרות, וואָס וויל זיי בעקעמפען און דעריבער האָבען זיי געשאַפען אַ פעראייניגונג פון אמת׳ע פראַנצויזען און נעאָ־פראַנצויזען אונטער דעם נאָמען פון „לאַטיינישע פעראייניגונג“.

די ראַבינער נוצען אויס די פרומקייט פון די דאָרטיגע יודען, כדי צו פיהרען אַנ׳איינהייטליכע וואַהל־קאַמפּאַניע. די אָרימע פראַנצויזען דערשרעקען זיך דערפאַר.

די יודען מעהרען זיך צו שטאַרק, די יודישע פרוי איז צו פרוכטבאַר! איך בעוואונדער די העראָאישקייט פון דער יודישער מוטער, אָבער די יודען וואַקסען צופיל!

די אָראַנער בעפעלקערונג הערט אויך אַנדערע זאַכען וועגען יודען, אָט למשל דער געדאַנק פון׳ם פּוילישען גענעראַל ספּירידאָוויטש, אַז די וועלט וועט אומקומען צווישען דעם יודישען קאַפּיטאַליסטישען שמיר־אייזען און דעם יודישען קאָמוניסטישען האַמער...

מיר זענען רעפּובליקאַנער. כדי צ זיין רעפּובליקאַנער דאַרף מען אַביסעל טשעפּען גלחים — מיר האָבען עס אויך געטון. אויב טשעפּען דעם קלויסטער פאַר וואָס זאָל מען נישט טשעפּען די שוהל. די רבנים, די יודען?...

מיר האָבען געוואָלט בעקעמפען דעם "איזראַעליטישען פאַשיזם און דעם איזראַעליטישען קאָמוניזם. אונזער קאַמף געגען יודען איז אַלזאָ בלויז צוליב אונזער אַלגעמיינעם אַנטיקלעריקאַלען קלאַסען־קאַמף!... (גרויס געלעכטער און פייפעריי).

נאָך מאָל׳ן האָט גערעדט בערנאַר לעקאַש, וועלכער האָט דאָסמאָל נישט געהאַט קיין גלענצענדען אויפטריט. זיין רעדע איז געווען צו לאַנג, צו איבערגעלאָדען מיט מאַטעריאַלען.

דער פאָרזיצער פון׳ם אינטערנאַציאָנאַלען קאָמיטעט צו בעקעמפען דעם קאָמוניזם, בערנאַרדיני, האָט אויך גענומען אַ וואָרט און געזאָגט:

— איך בין אַנ׳אַנטיסעמיט מיט איין בעדינג. ווילט איהר זיין גוטע פראַנצויזען איז גוט, נאָר אויב איהר הויבט אָן פערטיגען אינטערנאַציאָנאַליזם, ווענט איהר אַלס יודען נאָר אַ געפעהרליכער עלעמענט— דעמאָלט הויבט זיך אָן אונזער רעוואָלט געגען יודען!

דער פּאָפּולערער יודישער גענעראַל ווײַלער האָט גערעדט מיליטעריש — קורץ, זיין רעדע ווערט איבערגעריסען מיט פיל אַפּלאָדיסמענטען.

ערשטענס, הויבט דער גענעראַל אָן, וויל איך זיך אייך פאָרשטעלען. לויט דאָקטאָר מאָל בין איך אַ מערדער, אַ מענשען־פרעסער...

און צווייטענס וויל איך איין זאַך, מען זאָל געדענקען כסדר, אַז עס זענען דאָ גוטע יודען, מיטעלע יודען און שלעכטע יודען. דאָקטאָר מאָל און אַלע אַנטיסעמיטען! די גוטע יודען — לאָזט רוהיג. די מיטעלע יודען — טשעפּעט נישט און די שלעכטע יודען, לאָזט איבער פאַר די מאַכט־אָרגאַנען.

איהר ווילט דריקען די יודישע בעפעלקערונג, די יודען וועלען זיך וועהרען.

איך בין געבוירען אַ יוד — בין איך דען שולדיג אין דעם? איך האָב געזעהען די גוטע מעלות פון מיינע עלטערען — האָב איך זיי נאָכגעטון. איך האָב דורכגעמאַכט אַלע ראַנגען פון אַ מיליטערישער קאַריערע, און מיר איז קיינמאָל נישט איינגעפאַלען צו טון עמיצען שלעכטס דערפאַר, ווייל ער איז נישט קיין יוד.

דעם בעסטער ענטפער מאָל׳ן און זיין חברה האָט געגעבען שאַרל לוסי, דער בעקאַנטער מיטאַרבייטער פון דער לינקער צייטונג „סואַר“. אַליין אַ ספרדישער יוד און גוטער קענער פון דער פראַנצויזישער פּאָליטיק, האָט ער אין אַ גלענצענדער רעדע צוקלאַפּט דעם אַנטיסעמיט מאָל׳ס אויספיהרונגען.

שאַרל לוסי לאַכט אויס די געשיכטע וועגען יודישען קאַפּיטאַליזם און יודישען קאָמוניזם. „עס איז דאָ אַ קאַפּיטאַליסט פון שול, פון קלויסטער, פון טעמפּעל, און פון דער אַנדערער זייט: איז לענין אַ יוד? — און אויב איהר ווילט שוין האָט איהר דאָך אין פראַנקרייך אויף אייער רעכטער זייט יודען ווי קלאָץ, מאַנדעל!

מיר פראַנצויזישע יודען, פיהלען זיך נעהנטער מיט פראַנצויזישע נישט־יודען, ווי מיט ענגלישע אָדער רוסישע יודען, אייער אַנטיסעמיטיזם מאַכט עס אונז געדענקען, אַז מיר האָבען יודישע ברידער אין אַנדערע לענדער און יאָ! מיר וועלען נישט אויפהערען צו פערטיידיגען אונזערע גערודפטע ברידער אין אַנדערע לענדער אויב מען וועט זיי רודפן דערפאַר וואָס זיי זענען יודען ווי מיר!

לוסי בעווייזט, ווי שעדליך עס איז די אַנטיסעמיטישע העצע אין אָראַן פאַר דער פראַנצויזישער פּאָליטיק אין יענע ערטער. דערמיט טרייבט מען אָפּ די יודען, וועלכע זענען דאָרט די אמת׳ע טרעגער פון׳ם פראַנצויזישען גייסט.

און זאָלט איהר וויסען — פערענדיגט לוסי — מיר וועלען נישט לאָזען דעם גורל פון מענשען אויף דעם בעראָט פון אַ פּאָליטיקאַנט און קאַריעריסט ווי איהר. מיר זענען עטליכע, וועלכע האָבען בעשלאָסען צו פערטיידיגען די יודען פון אָראַן. אויב עס וועט נאָכאַמאָל עפּעס געשעהען דאָרט, וועט איהר פעראַנטוואָרטליך דערפאַר. וועט איהר הערען אונזער ציל. עס וועט זיין אַ בעליידיגונג פאַר אַ בעליידיגונג, און אַ קלאַפּ פאַר אַ קלאַפּ.

חנוכה אין תל-אביב!
(ספּעציעל פאַר׳ן „נייעם פאָלקסבלאַט“).

פון **אונגער.**

די יונגע יודישע שטאָט תל־אביב האָט זיך שוין געשאַפען איהרע אייגענע טראַדיציעס, וואָס זענען שוין אַזוי אַריינגעוואַקסען אינ׳ם פאָלק, אַז מען געדענקט שוין אַפילו נישט, ווער עס האָט דעם מנהג געשאַפען און ווען מען האָט איהם אַריינגעפיהרט אין לעבען. איינע פון די פיל טראַדיציעס פון תל־אביב איז דאָס אָנצינדען די מנורה אויפ׳ן העכסטען וואַסער־טורעם, וואָס די שטאָט פערמאָגט.

אַ גרויסע עלעקטרישע מנורה ווערט דאָרט אויפגעהאַנגען און יעדער נאַכט פערמעהרט זיך דאָס ליכט מיט איין ליכטעל, און ווען עס קומט דער זיבעטער טאָג חנוכה זעהט מען די ליכטלעך אַזש אין לוד.

און ווען די שטאָט־פערוואַלטונג האָט פאַר־אַ יאָהרען חנוכה, צוליב איינשפּאָרען געלד, געוואָלט אָפּשטעלען דעם אָנגענומענעם מנהג פון אָנצינדען די ליכטלעך אויפ׳ן וואַסער־טורעם, האָט זיך אויפגעהויבען אַ רעש אין דער גאַנצער שטאָט און די צווייטע נאַכט חנוכה האָט שוין צוריק געלויכטען די עלעקטרישע מנורה איבער׳ן וואַסער־טורעם און בעלויכטען די שטאָט תל־אביב.

אָבער נישט בלויז מיט דעם אַליין דריקט אויס די שטאָט דעם נס פון חנוכה, עס ווערט אויך געוואָרנט פאַר די קינדער, אַז זיי זאָלען וויסען, וואָס דער נס פון חנוכה איז, וועמענס אייניקלעך זיי זענען. און, אַז אויך די זיידעס זיידע — די חשמונאים — האָבען נישט אַזוי גרינג זיך בעפרייט פון׳ם פרעמדען יאָך, און מיט אַ לעבעדיגען פאַקעל־צוג, ווערט עס סימבאַליזירט.

דעם לעצטען טאָג חנוכה, ווערט איינגעאָרדענט דורכ׳ן לעהרער־פעראיין און קרן־קימת לישראל אַ קינדער־פייערונג. עס קומען צוזאַמען אַלע קינדער פון די שולען פון תל־אביב מיט זייערע לעהרער אין דער „תערוכה“, דאָס הייסט אין פּוילען מאַרש. דאָרט ווערט פאַר די קינדער געצונדען „חנוכה־ליכט“ גערעדט „מעניגר־דיומא“, געזונגען און געטאַנצט, און ווען די נאַכט פאַלט אָן לאָזען זיך אַרויס אַ מחנה פון אַ פינף טויזענד קינדער מיט ברענענדיגע ליכטלעך אין די הענד און זינגענדיג, מאַרשירען זיי אַ דורך איבער די הויפּט־גאַסען פון תל־אביב. אַז מען קוקט זיך דעמאָלט צו, צו די טויזענדער ליכטלעך, וואָס בעוועגען זיך איבער די גאַסען, קומט איינעם פאַר, אַז די שטערען האָבען זיך אַראָפּגעלאָזט פון הימעל און זיך צושאָטען אויף די גאַסען פון תל־אביב.

זיי ענטגעגען קומען דאַן די שילער פון די עלטערע קלאַסען, וועלכע זענען פערזאַמעלט געוועזען, אין „בית־העם“, וואו מען האָט פאַר זיי גערעדט וועגען דער בעדייטונג פון׳ם טאָג און מיט ברענענדיגע פאַקלען אין די הענד. שליסען זיי זיך אָן צו דער מחנה פון די קלענערע שול־קינדער און אַזוי צוזאַמען לאָזט מען זיך צום רחוב ביאַליק, צום הויז פון דיכטער ביאַליק.

און איך דערמאָן אויך אינ׳ם בילד: די גאַנצע גאַס איז כמעט ווי איין שטיק פייער פון די ברענענדיגע שטורקאַצען, פאַר׳ן הויז שטעהט דער דיכטער ביאַליק און זיינע אויגען זענען פערטרערט פון בעגייסטערונג און ער הויבט אָן: „די אויגען מיינע בלענדען מיך פון אַזוי פיל ליכט, אָבער איך ווייס נישט וועלכעס ליכט איז שטאַרקער, צי דאָס, וואָס שיינט אַרויס פון אייערע ברענענדיגע אויגעלעך, אָדער פון די ליכטלעך, וואָס איהר האַלט אין די הענד“. יאָ, דער גרויסער דיכטער ביאַליק, האָט זיך כמעט ווי פערלוירען, דערוואַרטענדיג פאַר זיך אַ גרויסע קינדער־מחנה, וואָס טראָגען אין זיך דאָס פייער פון זייערע זיידעס, פון די מכבים און חשמונאים... און ווען דער דיכטער ביאַליק האָט פערענדיגט זיין רעדע און געלאָזט זיך אין אַ טענצעל מיט די טויזענדער און זיך אַריינגעפלאָכטען אין די גרויסע קינדער־מחנה, האָט מען ערשט דערפיהלט, אַז אַ פערבינדונג איז צווישען זיי פערהאַן, אַז די קינדער פערשטעהען איהם אָבער בעסער פון אונז גרויסע, און אַז אויך ער פיהלט זיך בעסער צווישען זיי, די קינדער פערשטעהען דעם גרויסען דיכטער ביאַליק...

* * *

אויך פאַר דער יוגענד, וואָס געפינט זיך שוין נישט אין דער שול, ווערט געוואָרנט, אַז זיי זאָלען וויסען, וואָס חנוכה איז, און אַ מנהג האָבען זיי געשאַפען, וואָס ווערט אויסגעפיהרט יאָהר איין יאָהר אויס, צו געהן בעזוכען אין די טעג פון חנוכה די קברים פון די חשמונאים, וואָס געפינען זיך אינ׳ם דאָרף „מוריעים“, וואָס איז נישט ווייט פון לוד.

פון אַ סך מקומות פון׳ם לאַנד קומט מען זיך צונויף. פון חיפה, ירושלים אָבער בעזונדערס פון תל־אביב און פון די קאָלאָניעס פון יהודה.

ערשט בערך מיט דרייסיג יאָהר צוריק האָט מען פעסטגעשטעלט, וואו דאָס היסטאָרישע דאָרף מוריעים געפינט זיך. אַ דאַנק די מוזעאישע מאַפּע, וואָס מען האָט געפונען אין מידבא (היינט מאַראַבא), וואָס איז אין עבר־הירדן; וואָס מען האָט פעררעכט אַנ׳אַלטע קירכע, האָט מען אויסגעפונען דאָס אָרט, וואו עס זענען געבוירען געוואָרען די גבורים פון די מכבים, דאָרט וואו מתתיהו דער זוהן פון יוחנן דער חשמונאי האָט זיך געשטעלט געגען אַנטיוכוס אַפּיפנוס.

היינט געפינט זיך דאָס אָרט פון׳ם היסטאָרישען מוריעים נאָהענט צו אַ קליין אַראַביש פּאַלאַכען־דאָרף, וואָס הייסט „אל־מוריא“, נישט ווייט פון דעם דאָרף געפינט זיך אַ באַרג, וואָס איז פול מיט קברים און דאָרט זאָלען זיין די קברים פון די חשמונאים.

דאָרט פערברענגען זייערע אייניקלעך, די קינדער פון יהודה און פון גאַנץ ארץ־ישראל, אַ גאַנצען טאָג און ביינאַכט נעהט מען קיין „בן־שמן“, אינ׳ם קינדער־דאָרף, וואָס איז אויסגעבויט געוואָרען אויפ׳ן באָדען פון׳ם קרן־קימת־לישראל. און עס איז אינטערעסאַנט, נישט ווייט פון די חורבות פון „מוריעים“ געפינט זיך דער „יער הרצל“ דער סימבאָל פון׳ם אויפלעבונג פון׳ם יודישען פאָלק און לאַנד, צו בעוואַלדען די פּוסטע בערג און ענדערען דאָס אויסזעהען פון דער נאַטור און פערבעסערען דעם קלימאַט. נישט ווייט פון׳ם „הערצל וואַלד“ געפינט זיך דאָס דאָרף פאַר די קינדער און יוגענד „בן־שמן“, וואָס לעבען אויף קאָלעק

(ווייטער זעה 7־טע זייט)

ניי'ער פאָלקסבלאַט

דאָס לאָדזשער לעבען

ניי'ער פאָלקסבלאַט

12 דעצעמבער
מיטוואָך
כט כסלו תרפ"ט
זון-אויפגאַנג 7.40
זון-אונטערגאַנג 3.24

יונגע מוטער דערשיסט זיך אוּן איהר קינד.

רעטזעלהאַפטע טראַגעדיע אויף שענקעוויטש-גאַס.

(ב) אויף שענקעוויטשאַ 62 וואוינט דער בעאַמטער וויטאָלד לוטשאַקאָווסקי. ער איז נישט לאַנג צוריק געקומען קיין לאָדז פון לעמבערג מיט זיין 25-יעהריגער פרוי וויקטאָריאַ און 9-חדשים'דיג קינד האַנושיאַ. דאָ האָט לוטשאַקאָוו-בעקומען אַ פּאָסטען אין שטאָטישער סטאַראָסטווע און האָט געלעבט מיט זיין פרוי רוהיג און צו-פרידען.

נעכטען, 9 אין אָוונד, ווען לוטשאַקאָווסקי איז נישט געווען אין דער היים, האָבען די שכנים געהערט פון זיין וואוינונג צוויי שאָסען, איינעם נאָכ'ן אַנדערן. די שכנים האָבען געוואָלט אַריין אין דער וואוינונג, אָבער די טיר איז געווען גע-שלאָסען. מ'האָט אַלאַרמירט די פּאָליציי פון 8 טען קאָמיסאַריאַט, וועלכע האָט אויפגעבראָכען די טיר. אין דער וואוינונג האָט מען געפונען ליגען, דער-שאָסענע פון אַ רעוואָלווער, די מוטער און דאָס קינד. די אַרויסגערופענע פּאָגאָטאָוויע האָט פעסט-געשטעלט דעם טויט פון קינד פון אַ שאָס אין שלייף אַריין. די מוטער האָט נאָכ'ן דערשיסען דאָס קינד זיך אויך געשאָסען אין דער רעכטער שלייף, זי האָט זיך געטראָפען אין אויג אַריין און דאָס אויג איז אויסגערונען. אין אַ גוסס'דיגען צושטאַנד האָט מען די אומגליקליכע פרוי אָפּגע-פיהרט אין שפּיטאָל פון הייליגען יוזעף.

אויפ'ן אָרט פון געשעהעניש זענען אָנגעקו-מען פאָרשטעהער פון דער מאַכט מיט פּאָדאינ-ספּעקטאָר גיעדזעלסקי און קאָמיסאַר וויענצקאָוו-סקי בראש, וועלכע האָבען אָנגעהויבען אַנ'אויס-פאָרשונג. דערווייל איז אָנגעקומען דער מאַן און פאָטער פון דער פרוי און קינד, לוטשאַקאָווסקי, וועלכער איז אַיינגעפאַלען אין אַ שרעקליכען יאוש, זעהענדיג, וואָס עס האָט פּאַסירט אין זיין אַפּוועזענהייט.

סיי לוטשאַקאָווסקי, סיי די שכנים בעהויפּטען, אַז צווישען דעם פּאָרפּאָלק זענען נישט פאָרגעקו-מען קיין קריגערייען און זיי האָבען געלעבט גאָר בשלום. די סבה פונ'ם מאָרד און זעלבסטמאָרד שטעהט דערווייל פאַר טיפער רעטעניש.

צוגאַב-קאָנטראָל-פערזאַמלונג.

פון נעכטען דינסטאָג ד. 11. ביז ד. 21. דע-צעמבער וועלען דויערן די צוגאַב-קאָנטראָלפערזאַמ-לונגען פאַר רעזערוויסטען און לאַנדשטורם, וועלכע וואוינען אין לאָדז. צו די צוגאַב-קאָנטראָל-פערזאַמ-לונגען וועלען זיך דאַרפען צושטעלען:

1) רעזערוויסטען און לאַנדשטורם מיט און אָהן געוועהר (קאַטעגאָריעס A, C, C2 און D) פון די יאָהרען 1903, 1900 און 1888.

רעזערוויסטען (קאַטעג. A) פון די יאָהרען 1890, 1891, 1894, 1895, 1896, 1897 1898 און 1899, וועלכע האָבען זיך געדאַרפט מעלדען צו די מיליטערישע איבונגען און האָבען זיי צוליב וועלכע ס'איז סבות נישט דורכגעמאַכט.

3) רעזערוויסטען און לאַנדשטורמען (קאַטע-גאָריע A, C און C 1) פון די יאָהרגענג 1887, 1890, 1891, 1892, 1893, 1894, 1895, 1896, 1897, 1898, 1899 און 1901, וועלכע האָבען זיך געדאַרפט צושטעלען צו די קאָנטראָל-פערזאַמ-לונגען אין די יאָהרען 1925, 1926 און 1927 און האָבען עס צוליב וועלכע ס'איז סבות נישט צוגעשטעלט.

די וואָס וואוינען אויפ'ן שטח פון 1, 4, 6, 7, 10, 12, 13 און 14 פּאָליציי-קאָמיסאַריאַט דאַרפען זיך צושטעלען אין דער פּ. ק. או. 2 אויף ציי-ציגעלגאַס 51 דעם 17, 18, 19, 20 און 21 דעצעמבער; די וואָס וואוינען אין 2, 3, 5, 8 און 9 פּאָליציי-קאָמיסאַריאַט דאַרפען זיך צושטע-לען אין פּ. ק. או. 1 אויף נאָווע-טאַרגאָווע 18 דעם 11, 12, 13, 14 און 15 דעצעמבער.

מ'דאַרף זיך צושטעלען פּינקטליך 9 אַ זייגער פריה מיט דעם מיליטערישען ביכעל, מאָביליזאַציע-קאַרטע און אַנד. מיליטערישע דאָקומענטען.

פּאָבאָר פון אַרטילעריסטען.

(2) די היגע מאַכט מעלדעט, אַז דער פּאָבאָר פון אַרטילעריסטען וועט פאָרקומען אין פעברואַר 1929. ביז איצט איז דער פּאָבאָר פאָרגעקומען גלייכצייטיג מיט אַלע מינים בעוואָפנונג. די דינסט אין דער אַרטילעריע וועט דויערן 20 חדשים ד. ה. איין ווינטער און צוויי זומערן. די דינסט אין אַרטילעריע פאָדערט אַ געוויסע פאָרבערייטונג און ענטוויקעלטע אינטעלעקטואַליטעט. ביים פּאָבאָר וועט געלעגט ווערען אַ בעזונדערע אַכט אויף דער אינטעליגענץ פון דעם פּאָבאָראָווע.

ניי'ער צירקולאַר פון פינאַנץ-מיניסטער וועגען פּאַטענטען

דער פינאַנץ-מיניסטער האָט פונאַנדערגעשיקט אונטער דעם נומער 263 אַ וויכטיגען צירקולאַר צום לאָדזשער פינאַנץ-קאַמער און שטייער-אַמטען וועגען האַנדעלס-פּאַטענטען. די הנחות, וועלכע דאַר-פען געגעבען ווערען ביים אויסקויפען פון די פּאַטענ-טען, ווערען צוטיילט אויף 2 טיילען. צום ערשטען קומען אין בעטראַכט די הנחות, וועלכע דאַרפען גע-געבען ווערען אויפ'ן סמך פון אַ ביטע פון דעם שטייער-צאָהלער, וואָס קאָן אַריינגעטראָגען ווערען נאָר ביז דעם 1-טען יאַנואַר 1929.

אַזעלכע הנחות קאָנען געגעבען ווערען, למשל, צו אונטערנעהמונגען, וואָס פערקויפען סחורות פון אַ לוקסוס-כאַראַקטער. אַזעלכע אונטערנעהמונגען קאָנען אויסקויפען די 3-טע קאַטעגאָריע אַנשטאָט דער 2-טער נאָר דאַמאָלס, ווען זייער אומזאַץ האָט נישט איבערגעשטיגען אין יאָהר 1927 קיין 30 טויזענד זלאָטעס און די לוקסוס-סחורה בעטרעפט נישט מעהר ווי 5 פּראָצענט פון דעם גאַנצען לאַגער. פון אַזאַ הנחה קאָנען גענִיסען פירמען, וועלכע פערקויפען נאָר אינלענדישע סחורות.

ווייטער ווערען גענומען אין בעטראַכט די בוי-טעס פון בוכהאַנדלונגען, אין וועלכע עס ווערען אויך געפיהרט ווערען אויף אַ פּאַטענט פון דריטער קאַטעגאָריע, אויב עס איז נישט בעשעפטיגט אין דער אונטערנעהמונג אַחוץ דעם בעל הבית און אַ מיטגליד פון דער משפחה מעהר ווי 1 אָנגעשטעל-טער און ווען דער אומזאַץ האָט נישט אויסגעמאַכט אין יאָהר 1927 מעהר ווי 30 טויזענד זלאָטעס.

אייגענטימער פון אַפּטייק-סקלאַדען, וועלכע פערקויפען נאָר אינלענדישע אַרטיקלען, קאָנען אויס-קויפען אַ פּאַטענט פון דער 3. קאַטעגאָריע אויך מיט דעם בעדינג, אַז דער אומזאַץ אין יאָהר 1927 האָט נישט איבערגעשטיגען קיין 30 טויזענד זל.

גאַסען-פערקויף פון טאַבאַק-אַרטיקלען, בורי-קעס מיט צייטונגען קאָנען בעפרייט ווערען פון דער 4. קאַטעגאָריע, אויב דאָס קאָן דראָהען זייער עקזיסטענץ.

ווייטער רעכענט אויס דער צירקולאַר די פאַ-לען, ווען די הנחות דאַרפען געגעבען ווערען אָהן קיין שום ביטע פון דעם שטייער-צאָהלער. עס קו-מען דאָ אין בעטראַכט טאַקסיבוקעס-אונטערנעהמונ-גען, וועלכע דאַרפען אויסקויפען ביי 1 טאַקסיבוקע — די 4-טע קאַטעגאָריע און ביי 3 טאַקסיבוקעס אָדער 1 אויטאָבוס — די 3-טע קאַטעגאָריע. אויב אַזאַ אונטערנעהמער האַלט שאָפערן, קאָן עס נישט האָבען קיין ווירקונג אויף די פראַגע פון הנחה. דערביי ווערט ערקלערט, אַז אויטאָבוס-אונטערנעה-מונגען, וועלכע קורסירען צווישען 2 שטעט פון פערשידענע טאַריף-קלאַסען, דאַרפען אויסקויפען דעם פּאַטענט אין דעם אָרט, וואו עס וואוינט דער אייגענטימער פון אויטאָבוס, אָבער לויט דער העכס-טער קלאַס פון די ערטער, צווישען וועלכע דער אויטאָבוס קורסירט. עס דאַרפען געגעבען ווערען הנחות די אונטערנעהמונגען פון ביכער-פערקויף און דיסטריבוציע, וואו מען האַלט פּאַפּיראָסען, ווי אויך רעסטאָראַנען, וואו מען האַלט פּאַפּיראָסען: אַזעלכע געשעפטען דאַרפען נישט האָבען קיין בע-זונדערע פּאַטענטען אין פאַל, ווען דער פערקויף קומט פאָר אין לאָקאַל. רעסטאָראַנען, קאַוויאַרניעס, מלעטשאַרניעס, פּיוואַרנעס א. ד. גל. קאָנען גע-פיהרט ווערען אויף אַ פּאַטענט פון דריטער קאַטע-גאָריע, אויב אַ חוץ ביער ווערט אין זיי נישט פער-קויפט קיין אַנדערע אַלקאָהאָל-געטראַנקען, און אויב זיי בעשעפטיגען נישט מעהר ווי 10 פּערזאָן צוזאַמען מיט די בעלי-הבתים און זייערע משפחות.

די דאָזיגע הנחות קאָנען אויך אָנגעווענדעט ווערען בנוגע אונטערנעהמונגען, וואָס זענען ערשט איצט ענטשטאַנען.

די וואַהלען צו דער האַנדעלס-קאַמער

אין צענטראַלען סוחרים-פעראיין פּיעטריקאָווער 10.

(—) נעכטען אין אָוונד זענען אין צענטראַלען סוחרים- און פאַבריקאַנטען-פעראיין אויף דער לאָדזשער וואָיעוואָדזטווע (פּיעטריקאָווער 10) פאָר-געקומען וואַהלען פון דאַטמענער צו דער האַנ-דעלס- און אינדוסטרי-קאַמער.

אין דער אַנוועזענהייט פון 250 מיטגלידער עפענט ה' אייזנער די פערזאַמלונג און אַלס פאָר-זיצער ווערט געוויפען אינזש. בייער, דער קאָמי-סאַר פאַר די וואַהלען מצד'ן הויפּט-וואַהל קאָמי-טעט. ה' בייער לאַדט איין אין פּרעזידיום די ה"ה: זילבערשטיין, באַרוך, רעד. האַמבורסקי, אייזנער און הערשענבערג.

מ'טרעט צו צו די וואַהלען, דערביי מעלדעט אינזש. בייער, אַז קיין דיסקוסיע און אַגיטאַציע קאָנען נישט צוגעלאָזט ווערען. עס קענען בלויז אָנגערופען ווערען די נעמען פון די קאַנדידאַטען.

דאַן ווערען פאָרגעלעגט פאָלג. קאַנדידאַטורען אינזש. פראַשקער, לעאָן מאַזור, רעד. האַמבורסקי, ראָזענבלום, דעגענשטיין און בראָנאָווסקי.

די וואַהלען האָבען זיך פאַרצויגען ביז 11 ביינאַכט. ס. ה. זענען אָפּגעגעבען געוואָרען 205 שטימען. די גרעסטע צאָהל שטימען האָבען בע-קומען: אינזש. פראַשקער (205) און ה' מאַזור (114), וועלכע זענען אַזוי אַרום געוועהלט געוואָ-רען אין דער האַנדעלס- און אינדוסטרי-קאַמער.

אינזש. בייער ערקלערט דאַן, אַז די וואַה-לען זענען פאָרגעקומען געזעצמעסיג און אַזוי ווי די געוועהלטע קאַנדידאַטען נעהמען אָן די מאַנ-דאַטען, ווערט צוזאַפּגעשטעלט אַ געהעריגער פּראָטאָקאָל.

אין סוחרים-פעראיין פּיעטריקאָווער 73

(—) אין סוחרים-פעראיין (פּיעטריקאָווער 73) זענען פאָרגעקומען די וואַהלען פון 3 מיטגלידער, וועלכער דער פעראיין וועהלט אין דער האַנדעלס-קאַמער.

די פערזאַמלונג האָט געעפענט פּרעזעס עיטינגאָן און דעם פּאָרזיץ האָט איבערגענומען דער הויפּט וואַהל-קאָמיסאַר אינזש. בייער.

נאָכדעם האָט ד"ר זאַקס געהאַלטען אַ רעדע וועגען די אויפגאַבען פון דער האַנדעלס-קאַמער און אָנגערופען די נעמען פון די קאַנדידאַטען, וועלכע די פערוואַלטונג שלאָגט פאָר: ל. מאַקסקי, מיעטשיסלאַוו הערץ און מ. טעמפּעלהאָף.

נאָכדעם זענען פאָרגעקומען געהיימע וואַהלען און די אַלע דריי קאַנדידאַטען זענען איינשטימיג אויסגעוועהלט געוואָרען.

מ'זוכט די אַפּעריסטען.

זיי האָבען געלעבט אויפ'ן חשבון פון דירעקטאָר פון דער לאָדזשער האַנדעלס-באַנק.

(ח) דער דירעקטאָר פון האַנדעלס-באַנק אין לאָדז ה' גנאוקע האָט לעצטענס בעקומען נאָענטע פּעק מיט בריף פון פערשידענע שטעט און שטעטלעך אין פּויען און פּאָמערן: מע בעט דעם דירעקטאָר צו רעוולירען די חובות פון זיין „קרוב“ און „וויצע-דירעקטאָר“ פון האַנדעלס-באַנק ה' סטאַניסלאַוו צערערבוים.

ווען ה' גנאוקע האָט בעקומען דעם ערשטען בריף מיט אַזאַ אינהאַלט, האָט ער געמיינט, אַז דאָס איז אַ וויץ און דעם בריף אַריינגעוואָרפען אין מיסט-קאַסטען, ווען עס האָבען אָבער אָנגעהויבען אָנצוקומען אַ סך אַזעלכע בריף, האָט ה' גנאוקע איבערגעגעבען דעם ענין דער פּאָליציי, וועלכע האָט פעסטגעשטעלט פאָלגענדעס:

איבער די פּויגער שטעט און שטעטלעך איז אַרומגעפאָהרען עפּעס אַ פּערשוין. אַ געוויסער סטאַ-ניסלאַוו צערערבוים אין דער געזעלשאַפט פון עפּעס אַ ראַמע, וועלכע ער האָט פאָרגעשטעלט אַלס זיין פרוי, און פאָרשטעלענדיג זיך אַלס נאָהענטער קרוב פון דעם דירעקטאָר פון דער לאָדזשער האַנדעלס-באַנק ה' גנאוקע און אַלס וויצע-דירעקטאָר פון דער זעלבער באַנק. געשלאָסען פערשידענע טראַנ-זאַקציעס, גענומען געלד, געוואוינט אין די בעסטע האָטעלען, געגעסען, געטרונקען און נישט געצאָהלט. אַלע קרעדיטאָרען פון צערערבוים'ען האָבען זיך, נאָכדעם, ווען דער בחור מיט זיין ראַמע פלעגען זיך אָפּטראָגן פון אָרט, געווענדעט אין דער לאָדזשער האַנדעלס-באַנק און צום דירעקטאָר גנאוקע, אַז מען זאָל די חובות בעצאָהלען.

דער אַפּעריסט האָט דערווייל דערפיהלט, אַז די אַפּערע האָט געפּלאַצט איז ער מיט זיין ראַמע, ווי אין וואַסער אַריין.

די פּאָליציי האָט פונאַנדערגעשיקט נאָך די אַפּעריסטען פלוג-בריף.

ראַדיאָ
אָפּנעהמער פון אונדערגרייכבאַרער קוואַליטעט.
נידריגע פּרייזען - גינסטיגע בעדינגונגען.
Inż. REICHER ŁÓDŹ, PIOTRKOWSKA № 142
i S-ka, telef. 15-57.

זונטאָג דעם 23-טען דעצעמבער

וועלען די געשעפטען אָפען זיין פון 1 ביי טאָג ביז 6 פאַרנאַכט.

(—) ווי מיר דערוויסען זיך האָבען די לאָד-זשער סוחרישע-פעראיינען בעקומען פון דער שטע-טישער סטאַראָסטווע אַ מעלדונג, אין וועלכער עס ווערט אָפּגעזאָגט אין דער בקשה צו ערלויבען דעם האַנדעל אין די געוועלבער נאָך 7 אַ זייגער אין אָוונד אין דער פאַר-חנוכה-וואָך.

די סטאַראָסטווע ערלויבט אָבער דעם פער-קויף זונטאָג פאַר חנוכה ד. ה. דעם 23 דעצעמבער פון 1 ביז 6 נאָכמיטאָג.

אַ טויטער

אויף די באַהן-שינעס.

(—) אויף די שינעס פון דער באַהן-ליניע לאָדז—קאַליסקאַ האָט מען נעכטען פאַרטאָג געפונען אַ טויטען קערפּער פון אַנ'אומבעקאַנטער אַנ'ערך 30-יעהריגער פרוי.

קיין דאָקומענטען האָט מען ביי דער טויטער נישט געפונען. עס איז אויך נישט מעגליך פעסט-צושטעלען צי איז דאָ פאָרגעקומען אַנ'אומגליקס-פאַל צי אַ זעלבסטמאָרד.

לאַניוכאַ'ס פּראָצעס — דעם 28 יאַנואַר.

ווי מיר דערוויסען זיך איז דער פּראָצעס געגען לאַניוכאַ'ן, דעם מערדער פונ'ם פאָרפּאָלק פישער און זייער דינסט באָראָווסקאַ, בעשטימט אויפ'ן 28-טען יאַנואַר.

זיך אַראָפּגעוואָרפען פון 3 שטאָק

(—) אויף קאַמיענאַ 20 האָט זיך אַראָפּגע-וואָרפען פונ'ם 3. שטאָק דער 20-יעהריגער אהרן בעקיער. דער זעלבסטמערדער האָט זיך דערביי איבערגעבראָכען ביידע פיס, עס האָט געפּלאַצט דער לינקער אָרם-ביין און ער האָט בעקומען אַ געהירען-ערשיטערונג.

די סבה פון זעלבסטמאָרד — פאַמיליען-אומ-אָנגענעמליכקייטען.

צוזאמענפאהר פון די יודישע טורן- און ספארט-פעראיינען אין קראקא.

(פון אונזער ספעציעלען שליח).

זונטאג איז אין קראקא פארגעקומען א צוזאמענפאהר פון די יודישע טורן־ און ספארט־פעראיינען פון גאנץ פוילען.

דער דאזיגער היסטארישער צוזאמענפאהר איז כמעט ווי פערשוויגען געווארען דורך דער יודישער געזעלשאפט און אפילו דורך דער יודישער פרעסע. די שרעקליכע לאגע פון די יודישע טורן־ און ספארט־פעראיינען אין פוילען האט געברענגט דערצו אז די געזעלשאפט האט זיך אויפגעהערט צו אינטערעסירען מיט די דאזיגע פעראיינען, וועלכע זענען ווידער צוליב דעם געפאלען וואס אמאל מעהר, פון דער אנדערער זייט ווידער האט זיך געשטארקט און געוואקסען די ספארט און טורן־בעוועגונג ביי נישט־יודען. די בעסטע יודישע טוער אויף דעם געביט האבען אפגעגעבען זייערע בעסטע כוחות דער אלגעמיינער ספארט־בעוועגונג און זיך נישט געוואלט צוקוקען צו דעם מצב פון די יודישע פעראיינען.

אבער דא איז געשעהען דאס, וואס מיר זענען לייִדער געוואוינט צו זעהען אויך אין אנדערע געביטען פון געזעלשאפטליכען לעבען, אין די פערשידענע ספארט־צענטראלען האט מען אנגעהויבען שיקאנירען נישט בלויז די יודישע ספארט־פעראיינען, נאר אויך די אקטיווע יודישע טוער, דער אנטיסעמיטיזם האט זיך אריינגעכאפט אין אלע געביטען פון ספארט־לעבען און די יודען איז דארט געווארען ענג.

די רעגירונג האט אין איהר ביודזשעט אריינגעשטעלט 10 מיליאן פאר צוועקען פון פיזישער ערציהונג, זעלטען ווען האבען די יודישע ספארט־ און טורן־פעראיינען עפּיס פון דער דאזיגער סומע געקענט געניסען און דעריבער האבען די נישט־יודישע פעראיינען געקענט וואקסען און זיך שטארקען לגבי די יודישע פעראיינען.

די דאזיגע לאגע האט געברענגט דערצו, אז די יודישע טוער האבען מאסענווייז אנגעהויבען ארויסצוטרעטען פון די אלגעמיינע ספארט־אינסטאנצען און זיי האבען זיך אנגעהויבען ארומצוזעהען, אז אויב ס'וועט ווייטער אזוי געהען דראהט דער יודישער ספארט־בעוועגונג א פולשטענדיגען אונטערגאנג.

מ'האט געזוכט אן אויסוועג און דער אנהויב פון ראטעווען די יודישע ספארט־ און טורן־בעוועגונג איז געמאכט געווארען דורך דעם צוזאמענרופען א צוזאמענפאהר פון אלע יודישע ספארט־ און טורן־פעראיינען אין פוילען קיין קראקא.

דער צוזאמענפאהר איז געווען זעהר אנ'אימפאזאנטער. עס זענען אנוועזענד געווען 110 דעלעגאטען פון 54 שטעט, דערביי האט מען געקענט זעהען אלע „קאריפען־קעפּ" פון דער ספארט־בעוועגונג, וועלכע זענען אמאל געווען זעהר ווייט פון דער יודישער בעוועגונג און איצט האבען זיי געפונען פאר נויטווענדיג זיך צו אנגאזשירען אין די יודישע פעראיינען.

די הערליכע זאלען פון יודישען אקאדעמישען הויז אין קראקא, וואו דער צוזאמענפאהר איז פארגעקומען זענען געווען איבערפול מיט דעלעגאטען און געסט, וועלכע האבען זיך מיט'ן צוזאמענפאהר אינטערעסירט. די צוגרייטונג איז געווען א זעהר פרעציזע און גוטע, דאס אליין האט פערפעסטיגט דעם איינדרוק, אז דער צוזאמענפאהר וועט זיך איינגעבען און ס'וועט געפונען ווערען דער וועג לטובת דער פיזישער רעגענעראציע פון יודישען פאלק. לאדז איז אויף דעם צוזאמענפאהר געווען צאהלרייך רעפרעזענטירט: דעלעגאטען האבען געשיקט „בר־כוכבא" — י. ראזענבערג; „הכח" — ב. שולינגער און א. שטערן, „חשמונאי" — י. פרישמאן, ב. דאנציגער און „קדימה" — קויפמאן.

פונקט 10 א זייגער פארמיטאג עפענט דעם צוזאמענפאהר ד"ר לעסער. ער ווייזט אן אויף דעם וואס די ארגאניזאטארען האט געברענגט צונויפצורופען דעם צוזאמענפאהר און בעגריסט אלע דעלעגאטען און געסט, ער לעגט אויך פאר ארויסצושיקען 2 בעגריסונגס־דעפעשען צום מלוכה־פרעזידענט און מארשאלעק פילסודסקי, וואס ווערט פעריזאמעלטע בעוויליגען!

דער ערשטער בעקומט א ווארט צו א בעגריסונג אין נאמען פון יודישען „קאלא" רעפ. ד"ר טאן. דאן בעגריסען אין נאמען פון קראקאווער מאגיסטראט — לאווניק וועלי, דאן די קראקאווער יודישע קהלה, צענטראלע פון די בני־ברית־לאזשע, צ. ק. פון די יודישע אקאדעמישע פעראיינען, צענטראלע פון „טאז", וועלט־פערבאנד „מכבי", „הרבות", פון ליכט־אטלעטישען פערבאנד און פון דער אפטיילונג פאר פיזישער ערציהונג ביים קראקאווער ר. א. ק. אין נאמען ס'האט בעגריסט דעם צוזאמענפאהר קאפיטאן פראנטקעוויטש, וועלכער לעצטער האט זיין רעדע געענדיגט מיט פאלגענדע ווערטער:

„איך ווינש דעם צוזאמענפאהר זיין בעסטען ערפאלג לטובת דעם יודישען פאלק און דער פוילישער מלוכה". שריפטליכע בעגריסונגען זענען אנגעקומען פון סענאט־מארשאלעק שימאנסקי, פערבאנד פון די פוילישע ספארט־פערבאנדען, „אזע" בערלין, טשעכאסלאוואקישע אפטיילונג פון „מכבי" פערבאנד א. א.

אין פרעזידיום ווערען געוועהלט: ד"ר לעסער (קראקא) נארפינקעל (ווארשא), אינזש. צאן (לעמבערג) און ליכטענשטערן טאמאשעוו־מאז. סעקרעטארען: אל. פאגעל (ווארשא) און ד"ר אלעקסאנדראוויטש (קראקא). ס'ווערען אויך געוועהלט א פערמאנענט־קאמיסיע, אין וועלכער ס'געהט אויך אריין דער פארשטעהער פון לאדזער „בר־כוכבא".

דאן האלט דעם ערשטען רעפעראט ה' רודשעצקי פון ווארשא וועגען דער איצטיגער לאגע פון יודישען ספארט־ און טורן־וועזען, דער רעפערענט גיט א קלאר בילד וועגען דער לאגע פון די ספארט־בעוועגונג בכלל און וועגען דער יודישער ספארט־בעוועגונג בפרט. ער ווייזט אן, אז די אידעע פון דער פיזישער ערציהונג האט ביי יודען א גאנץ אנדערע בעדייטונג ווי ביי נישט־יודען, די יודישע ספארט־בעוועגונג האט די ספעציעלע אויפגאבען, וועלכע קענען נישט רעגולירט און ערלעדיגט ווערען דורך דער אלגעמיינער בעוועגונג. די יודען, וועלכע צאהלען אין פערהעלטניש מעהר שטייערען ווי אנדערע פונדעסטוועגען האבען זיי פון די צעהן מיליאן זל. נישט גענאסען קיין איין פראצענט. ס'איז איצט נישט קיין פראגע, זאגט דער רעדנער, פון ארויסטרעטען פון די אלגעמיינע פערבאנדען, אבער ס'מוז געשאפען ווערען א יודישער ראט פאר פיזישע ערציהונג, וועלכער זאל האבען פאר אנ'אויפגאבע געוויסע צו מאכען די יודישע ספארט־בעוועגונג אינערליך, וועלכע זאל אויך זיין די רעפרעזענטאנץ אויף אויסען און פארערען אלץ וואס ס'קומט עהרליך און ריכטיג די יודישע ספארט־ און טורן־פעראיינען.

דעם צווייטען רעפעראט אויף דעמזעלבען טעמא האט געהאלטען ד"ר לעסער.

דער רעפערענט האט זיך אפגעשטעלט אויף אלע שיקאנעס און אונגערעכטע עולות וואס האט ביז איצט געליטען די יודישע ספארט־בעוועגונג. ס'איז פערהאן א דירעקטע שטימונג צו דערדריקען די יודישע בעוועגונג, דעריבער מוז געשאפען ווערען די זעלבסטשוץ, דער יודישער ראט וואס דארף געשאפען ווערען מוז אפהיטען די יודישע ספארט־בעוועגונג פונאונטערגאנג, און מוז ארבייטען אינערליך און אויסערליך, כדי צו דערהויבען די בעוועגונג צו א נארמאלער לאגע.

נאך דער מיטאג־הפסקה האט זיך אנגעהויבען די דיסקוסיע. דער צוזאמענפאהר האט זיך געטיילט אויף 2 טיילען; איין אזעלכע וואס האבען פערלאנגט, אז ס'זאל געשאפען ווערען נישט קיין ראט פון יודישע ספארט־ און טורן־פעראיינען, נאר א פערבאנד וועלכער זאל אליין פיהרען די ארבייט ווען אפילו עס זאל אויסקומען ארויסצוטרעטען פון די אלגעמיינע פוילישע ספארט־פערבאנדען. דער צווייטער צד האט פערלאנגט, אז די געשאפענע צענטראלע זאל זיין אינוועניג צווישען די יודישע ספארט־פעראיינען ארבייטען אויטאנאם, זאל אבער ארבייטען אין די ראהמען פון די אלגעמיינע פערבאנדען און דארט שטאלץ פערטרעטען די יודישע אינטערעסען.

געוויגט האט דער צווייטער שטאנדפונקט און ס'איז געשאפען געווארען א „ראט פאר פיזישע ערציהונג פון יודישע ספארט־ און טורן־פעראיינען אין פוילען".

א צווייטער פראגע, וועלכער האט ארויסגערופען לייִדענשאפטליכע דיסקוסיעס איז געווען די וואס א טייל דעלעגאטען האבען פערלאנגט, אז אין סטאטוט זאל זיך געפונען א פונקט, אז די יודישע טורן־ און ספארט־בעוועגונג דארף רינגען דער אידעע פון דער נאציאנאל יודישען גייסט.

די מעהרהייט האט אבער בעשלאסען, אז דערצייט וואס דער ראט הייסט יודישער ווערט שוין אונטער־שטראכען זיין נאציאנאלקייט. אריינשטעלענדיג אבער אזא פונקט וועט דאס קענען אויסגעטייטשט ווערען אז דער ראט איז א פארטייאישער. דער צוזאמענפאהר האט בעשלאסען דעם פונקט נישט אריינצושטעלען אונטערשטרייכענדיג, אז צום ראט קענען געהערען נאר אזעלכע פעראיינען וואס אנערקענען זיך צו דער יודישער נאציע.

צום סוף איז איינשטימיג געוועהלט געווארען א ראט מיט'ן זיץ־ארט אין קראקא, א חוץ דעם זענען בעשטימט געווארען פערטרויאונגס־מענער אין פערשידענע שטעט פון פוילען, אלס פערטרויאונגסמאן אין לאדז איז בעשטימט געווארען ה' אברהם קאן.

דער צוזאמענפאהר האט זיך געענדיגט אין א זעהר געהויבענער שטימונג און ס'בלייבט נאר איבער צו האפען, אז דער גוטער אנהויב איז געמאכט געווארען, איינס האט מ'קען פארווארפען דעם צוזאמענפאהר איז דאס, אז מ'האט דארט בוכשטעבליך נישט געהערט און נישט געזעהען קיין יודיש ווארט, ערשט 5 א זייגער אין אוונט ווען ס'זענען געקומען צום ווארט די לאדזער און ביאליסטאקער דעלעגאטען האט מען געהערט די ערשטע יודישע רעדנער דאן ערשט האט זיך דער עולם געשמאק צורערט אויף מאמע־לשון.

י. ר.

קאמף געגען שווינדזוכט.

זיצונג פון דער פראפאגאנדע-סעקציע.

דער פוילישער פערבאנד צו קעמפען געגען דער טובערקולאז-קראנקהייט, אונטער'ן פראטעקטאראט פון מלוכה-פרעזידענט פ"אפ. מאשטשיצקי, פיהרט איצט דורך איבער'ן גאנצען לאנד אנ'אקציע פון קאמף געגען שווינדזוכט. די אקציע דארף ברענגען צו דער שאפונג פון א גרויסער סאנאטאריע געגען שווינדזוכט און דריקט זיך קאנקרעט אויס אין פערקויפען אויפקלעב-צעטלען, וואס די הכנסה דערפון וועט געהען פאר דעם דערמאנטען צוועק.

אין צוזאמענהאנג מיט דער אקציע איז נעכטען אין לאקאל פון דער געזונדהייטס-אפטיילונג ביים מאגיסטראט פארגעקומען א זיצונג פון דער פראפאגאנדע-סעקציע, וועלכע פיהרט אן מיט דער אנטי-טובערקולאז-פראפאגאנדע אין לאדז אין די א. ג. „אנטי-שווינדזוכט-טעג", וואס קומען פאר אין משך פון דעם חודש, ביז'ן 10-טען יאנואר 1929.

אין דער זיצונג האבען זיך בעטייליגט: רע"ג. גומקאווסקי (פארזיצער), שעף פון דער געזונדהייטס-אפטיילונג רעד. קעמפנער, רעד. לאזאר פוקס, רעד. דאלעצקי, ד"ר דאווּבאר, רעד. דזשורזשינסקי און ה' דרימער.

עס זענען אנגענומען געווארען א רייה בעשלוסען וועגען א ברייטער פראפאגאנדע-אקציע דורך דער פרעסע, כדי מיטצוהעלפען דער וויכטיגער אויפגאבע צו בעקעמפען די פלאג פון דער מענשהייט — דעם טובערקולאז. אין הסכם מיט'ן בעשלוס פון לאדזער זשורנאליסטען-סינדיקאט האט די לאדזער פרעסע מבטיח געווען מיט אלע מיטלען מיטצווירקען אין דער אויפקלערונג פאר דער אקציע און פאר דער פערשפרייטונג פון די אויפקלעב-צעטלען.

טרויעריגע לאגע פון די פלאשען-הענדלער.

אין לאדז איז פערהאן א סוחרישע בראנזשע וואס פערנעהמט זיך מיט האנדעל פון אלטע מאנאפאל־פלאשען, צו דער דאזיגער בראנזשע געהערען 30 ארימע קליינהענדלער און קרוב 1000 שאכערס, וואס קויפען אויף די פלאשען אין די שטובען.

ביז'ן יאהר 1927 ווען ס'האבען עקזיסטירט פריוואטע דיסטילארניעס און ראזלעוווניעס האבען די פלאשען געהאט וועלכען ס'איז ווערט און די 1200 ארימע יודישע פאמיליעס האבען זיך געקאנט ווי עס איז דורכשטופען מיט פרנסה און עפּיס האבען צו בעצאהלען שטייערען, די דיסטילארניעס האבען געצאהלט פאר א פלאש פון 6—7 גראשען און אפילו 10 גראשען.

אבער אין יאהר 1927 ווען ס'איז ענטשטאנען דער מלוכה־מאנאפאל איז די לאגע געווארען קאטאסטראפאל. דער מלוכה־מאנאפאל האט אויפגעהערט צו קויפען פלאשען ביי פריוואטע הענדלער, נאר פון קאנצעסיאנירטע מאנאפאל־אפנעהמער, אזוי אז די הענדלער זענען געצוואונגען צו פערקויפען פלאשען פאר יעדען פרייז.

נאך ערגער איז געווארען די לאגע, ווען דער מלוכה־מאנאפאל האט אין יאהר 1928 איבערגעגעבען אין לאדז די קאנצעסיע אויף צושטעלען פלאשען דעם אינוואלידען־פעראיין. דער אינוואלידען פעראיין האט דא סגעשעפט אליין נישט געפיהרט, נאר די קאנצעסיע איבערגעגעבען א פריוואטען פערזאן, וועלכער האט זי ווייטער איבערגעגעבען א קריסטליכע ספולקע פון 6 פערזאן.

די ארימע יודישע הענדלער זענען אלזא בעדארען ערשט די פירטע האנד. און אנשטאט דעם וואס אין אנדערע קרייזען בעקומען די הענדלער פאר א פלאש פון 7 גראשען ביז 10 גראשען, בעקומען זיי אין לאדז פון די קאנצעסיאנערען דריטהאלבען ביז פערטהאלבען גראשען, דער מאנאפאל האט דערביי גרויסע שאדענס, ווייל דעם פריוואט־מענש לוינט בכלל נישט צו פערקויפען די פלאש, ווייל דער שאכער קען פאר איהר נישט מעהר צאהלען ווי א גראשען. דער מאנאפאל מוז אזוי ארום קויפען נייע פלאשען, וועלכע קאסטען זעהר טייער. די מאסענבענרע קרייזען דארפען זיך מיט דעם ענין פעראינטערעסירען.

אפטייקען

היינט'גע נאכט-דיזשורען.

(2) ג. אנטאניעוויטש (פאביאניצקא 50), ק. כאדזשינסקי (פיעטריקאווער 164), וו. סאקאלאוויטש (משעיאזד 19), ר. רעמבעלינסקי (אנדזשעיא 28), י. זונדעלעוויטש (פיעטריקאווער 25), קאספערקעוויטש (זגערזשער 54), ס. טראווקאווסקא (בזשעזשינסקא 56).

ארעסטירט א רויבער.

(וו) צום פאבריקאנט גראסמאן (בזשעזשינער 60) האט זיך נעכטען אריינבעקומען עפּעס א פערשוין און געפאדערט ביי גראסמאנען געלד. גראסמאן האט פארגעלעגט דעם באנדיט ער זאל פערלאזען דאס ביורא. דער באנדיט האט ארויסגעכאפט א מעסער און זיך געווארפען אויפ'ן פאבריקאנט.

אויפ'ן געשריי פון דער געליטענעם זענען זיך צוזאמענגעלאפען שכנים, וועלכע האבען דעם אנפאלער ענטוואפענט.

די ארויסגערופענע פאליציי האט ארעסטירט דעם אנפאלער, וועלכער, ווי עס האט זיך ביי דער אויספארשונג ארויסגעוויזען הייסט סטאניסלאוו יאניק (כלאדנא 12).

אנ'אויטא-קאטאסטראפע.

(וו) מיט'ן אויטאבוס, וועלכער קורסירט צווישען לאדז און טאמאשאוו איז נעכטען פארגעקומען א קאטאסטראפע.

ווען דער אויטא האט זיך געפונען אונטער ראווע איז עפּעס אין דעם מאטאר קאליע געווארען און ווען דער שאפער האט געוואלט אויסמיידען אנ'ענטקעגענקומענדער פוהר האט ער עס נישט בעוויזען צו טון. דער אויטא איז מיט'ן גאנצען אימפעט ארויפגעפאהרען אויף א בוים.

דער אויטא איז צושמעטערט געווארען און די 5 פאסאזשירען שווער פערוואונדעט געווארען.

די פאגאטאוויע האט זיי אפגעפיהרט אין שפיטאל.

די מארגענדיגע חנוכה-פייערונג פון קרן-קימת אין פילהארמאניע.

די חנוכה־פייערונג, וואס ווערט איינגעארדענט מארגען, דאנערשטאג 8.15 אוונט אין פילהארמאניע־זאל, פערשפרעכט צו זיין זעהר אימפאזאנט. אויסער דעם רייכען פראגראם, אין וועלכען עס בעטייליגען זיך דער כאר פון יודישען פרויען גימנאזיום. דראמאטישער־קרייז ביים 1־טען יודישען מענער־גימנאזיום, אריענטאלישער באלעט, דראמ.־קרייז ביים גימנאזיום פון קאצענעלסאן, וואס וועט אויספיהרען ווי בעקאנט דאס ביבלישע ווערק פון דיכטער יצחק קאצענעלסאן „קבוץ גליות", וועט ווי בעקאנט, אין אוונט אנטיילנעמען רעדאקטאר ד"ר מ. וואלדמאן פון בערלין, וועלכער ווײלט די לעצטע טעג אין אונזער שטאט און האט זיך דא קונה שם געווען מיט זיינע גייסטרייכע פארלעזונגען אויף פערשידענע טעמען.

די איבערגעבליבענע בילעטען צום אוונט זענען צו בעקומען אין ביורא פון „קרן־קימת" (צעגעלניאנא 4).

היינט אוונט גרויסער קאנצערט אין פילהארמאניע.

היינט אוונט קומט פאר אין פילהארמאניע דער לאנג־ערווארטעטער קאנצערט מיט'ן אנטייל פון וועלט־בעריהמטען וויאלאנטשעליסט ארנאלד פעלדעסי און מיט דער בעטייליגונג פון דער פראכטפולער זינגערין פון „לא סקאלא" אפערע מאריא לאביא.

די קינסטלער האבען א שם אין די קינסטלערישע וועלט און זייערע קאנצערטען ציהען צו אומעטום ריזיגע מאסען בעזוכער.

אין דעם היינטיגען פראגראם וועלען די קינסטלער אויספיהרען א גאנצע רייה ווערק פון: שאפען, מאגען, דאווידאוו, גריעג, בראוואל, בעקער, שאצקי א. א.

ווער ווייסט?

פאריגען דאנערשטאג איז דער 28־יעהריגער ישראל אהרן שפיצוק פון פיאנטעק, וועלכער איז נישט ביים פולען פערשטאנד זיך ארויפגעכאפט אויפ'ן אויטא, וועלכער געהט פון פיאנטעק קיין לאדז און איז אהערגעקומען צופאהרען. דא איז ער אראפ פון אויטא און זייט דאן, ווייסט מען נישט וואו ער געפינט זיך. ער איז הויך וואוקסיג, מיט א לענגליכען געזיכט, אנגעטון אין א מיליטערישער מארינארקע אהן קנעפ, אין שיך. ווער עס ווייסט וואו ער געפינט זיך, ווערט געבעטען מיטצוטיילען וועגען איהם אין פיאנטעק ביי שפיציג.

מעלדונג.

אכטונג, פריזיער-ארבייטער.

מיטוואך, דעם 12 דעצעמבער 8 אין אוונט קומט פאר א אלגעמיינע פערזאמלונג אין פעראיינס לאקאל ווסכאדניא 68/70 וועגען די ארויסגעשטעלטע פאדערונגען. אלע מוזען זיין פינקטליך.

די פערוואלטונג.

3036

„פּראָפעסאָר“ משה הורוויץ

דער אַמאָליגער קעניג אין דער יודישער טעאַטער-וועלט.

אין דעם ניו-יאָרקער „פאָרווערטס“ ווערען איצט געדרוקט טעאַטער-זכרונות פון דעם בעוואוסטען יודישען אַרטיסט לעאָן בלאַנק, אַ קאַפּיטעל פון די זכרונות, וואו עס ווערט בעשריבען איינע פון די מערקווירדיגע עפּיזאָדען אין דער געשיכטע פון'ם יודישען טעאַטער, דרוקען מיר דאָ איבער.

די יונגערע טעאַטער-בעזוכער אונזערע ווייסען זעהר ווייניג וועגען דעם דראַמען-שרייבער משה הורוויץ, וועלכער איז מיט יאָהרען צוריק געווען בעקאַנט אין דער יודישער טעאַטער-וועלט, סיי אין אַמעריקע און סיי אין אייראָפּע, אונטער'ן נאָמען „פּראָפעסאָר“ משה איש הורוויץ הלוי.

דאָס איז געווען אין בוקאַרעשט, אין אַ רעסטאָראַן, האָט ישראל ווינבלאַט מיר געהייסען זיך אַ וועקוועצען, און צורוקענדיג זיך צו מיר נענטער, האָט ער געזאָגט:

— דאָ אין קאַפע פּאַסט נישט צו רעדען וועגען דעם. עס קען נאָך צוקומען אַ זייטיגער מענש... מאָרגען עלף אַ זייגער אינדערפריה האָבען מיר פּראָבע אין טעאַטער, טאָ קום, מיט אַ האַלבע שעה פריהער, וועל איך דיר דערצעהלען, ווער דער „פּראָפעסאָר“ איז...

פונקט צו דער מינוט, האַלב נאָך צעהן, איז ישראל ווינבלאַט געקומען. הונגעריג זענען מיר ביידע געווען, האָבען מיר זיך אַוועקגעזעצט אונטער אַ בוים שעפּען פרישע לופט, און ווינבלאַט האָט גלייך אָנגעהויבען:

— ווילסט וויסען, ווער דער „פּראָפעסאָר“ הורוויץ איז? ער איז מיינער אַ לאַנדסמאַן. פון גאַליציע...

— פון סאַרעגורע? — פרעג איך.

— ניין, — ענטפערט ער. פון סטאַניסלאַוו. ער איז אין יאַסי געווען אַ לעהרער אין אַ שול, אַ לעהרער פון העברעאיש און דייטש. און דערפאַר רופט ער זיך פּראָפעסאָר. זיין טאַטע איז זייער אַן ערליכער יוד, אַ גמרא-מלמד. אָבער מיט איהם מיט דעם „פּראָפעסאָר“ אַליין, הייסט עס, האָט זיך אַמאָל געטראָפען אַ שטיקעל סיבה. ווען ער איז נאָך גאָר יונג געווען האָבען איהם מיסיאָנערען פערדרעהט דעם קאָפּ און ער איז אַריין אין זייער חברה.

— איז ער אַלזאָ, געווען ביי זיי, — האָט מיר ווינבלאַט ווייטער דערצעהלט, — אַ לענגערע צייט. דערנאָך האָט ער חרטה געהאַט; עס האָט איהם אָנגעהויבען באַנג טון, פאַר וואָס ער האָט זיך געלאָזט פערפיהרען, איז ער אַנטלאָפען פון די מיסיאָנערען און איז געוואָרען אַ יודישער אַקטיאָר...

— ווי אַזוי? — האָב איך געפרעגט.

— וואָס הייסט ווי-אַזוי? גאַנץ קאַיינפאַך: אַ יודיש טעאַטער האָט ער געזעהען נאָך אין יאַסי, ווייל מיר, דאָס הייסט, די „גאָלדפאַדען-טרופּע“ האָבען געשפּילט אין יאַסי אינ'ם גאָרטען „פּאָמול ווערדע“ (גרינע וויינטרויבען). איהם איז דאָס זעהר שטאַרק געפעלען געוואָרען. ווען ער איז אַנטלאָפען פון די מיסיאָנערען האָט ער מורא געהאַט צו קומען צוריק אַהיים, און דאַן האָט ער זיך גענומען צום פאַך — צום טעאַטער. ער האָט באַלד אָנגעשריבען אַ פּיעסע „דאָס פוילישע יונגעל“, צוזאַמענגעשטעלט אַ טרופּע און איז אַליין געוואָרען אַ דירעקטאָר, און אַזוי זענען הייסט עס, דאַן געוואָרען צוויי טרופּעס — „די גאָלדפאַדען-טרופּע“ און „פּראָפעסאָר „הורוויץ'ס טרופּע.

— און וואו געפינט זיך איצט זיין טרופּע? — האָב איך נייגעריג געפרעגט. ווייל אין דער מינוט איז מיר גלייך איינגעפאַלען, אַז אויב עס וועט מיר דאָ געהן שלעכט, זאָל איך זיך צושלאָגען צו הורוויץ'ס טרופּע און דאָרטען פּרובען מזל...

— ער האָט שוין מעהר נישט קיין טרופּע. — האָט מיר ווינבלאַט געענטפערט. — ער איז פערפאַקט...

— וואָס הייסט עס, ער איז פערפאַקט?

— ער זיצט אין תפיסה...

— אין תפיסה? — פאַר וואָס?

— ווייל ער איז אַ דרעה-קאָפּ. אין רוסטשוק האָט ער זיך צופיל פערמאַטערט, זיך צופיל פערנומען, האָט מען איהם דערפאַר אַריינגעזעצט אין מאַדריא.

איך האָב געוואָלט וויסען נאָך און נאָך זאַכען וועגען דעם „פּראָפעסאָר“, אָבער דערווייל איז שוין געוואָרען עלף אַ זייגער און מען האָט זיך גענומען מאַכען פּראָבע.

עס איז אַוועק אַ שטיקעל צייט, מיר שטעהען אויף דער ביהנע און מאַכען פּראָבע, מיט אַמאָל באַקומט מען אַ דעפּעשע פאַר ווינבלאַט'ן.

אַ דעפּעשע!

היינטיגע צייטען זאָגט מען דאָס אַראָפּ אַזוי גלאַט, גלייך עס וואָלט געווען אַ גאַנץ געוועהנליכע זאַך. ביי יעדער געלעגענהייט שיקט מען צו אַ דעפּעשע, דעמאָלט אָבער, איז אין יענע צייטען מיט 44 יאָהר צוריק, איז געווען גאָר אַנדערש, און ווען אַזעלכע יודען ווי מיר האָבען דערזעהן אַ דעפּעשע, האָבען מיר זיך שטאַרק דערשראָקען, און עס איז ביי אונז נאָר קיין צווייפעל נישט געווען, אַז דאָס מוז אודאי זיין זעהר אַ שלעכטע בשורה...

ביי ווינבלאַט'ן איז דאָס פּנים געוואָרען בלאַס, די הענט און פיס האָבען איהם אָנגעהויבען ציטערען און ער האָט מיט די אויגען שנעל גענומען לויפען איבער דער דעפּעשע.

מיר אַלע האָבען געקוקט אויף איהם און ביטאַמאָל האָבען מיר דערהערט ווי ער שיסט אויס אַ געלעכטער.

— וואָס איז, ווינבלאַט?

— זעהט, האָט ווינבלאַט ווייטער געלאַכט. — אַ טעלעגראַמע פונ'ם „פּראָפעסאָר“!... און די טעלעגראַמע לייענט זיך אַזוי: „ויברח משה“ (משה איז אַנטלאָפען). ער זיצט שוין מעהר נישט אין תפיסה...

מיר האָבען זיך אַלע צולאַכט.

וואוהין דער „פּראָפעסאָר“ איז אַנטלאָפען און וואו ער געפינט זיך איצט — דאָס האָבען מיר נישט געקענט אויסגעפינען. אין דער טעלעגראַמע איז וועגען דעם קיין וואָרט נישט געווען דערמאָנט. בלויז צוויי ווערטער: „ויברח משה“.

דערווייל איז אַוועק אַ שטיקעל צייט און אין טרופּע זענען פאָרגעקומען ענדערונגען. מאָגולעסקאָ און פינקעל זענען אַוועקגעפאָהרען קיין אַמעריקע. און דאַן האָט זיך אונזער טרופּע צוטיילט אויף צווייען — דוד קעסלער מיט איין טייל, און פיינמאַן — מיט'ן צווייטען טייל. מיך האָט מען געשיקט מיט פיינמאַנ'ען, ווייל ווינבלאַט האָט געמוזט שפּילען בר-כוכבא, קעסלער'ס ראָלע, און מיר האָט מען געגעבען שפּילען דעם שכור'ן צעזאַר, ווינבלאַט'ס ראָלע.

איינמאָל, ווען מיר זענען אין פּאָלטיטשען געווען פערזאַמעלט אין טעאַטער, גרייט צו מאַכען אַ פּראָבע, קומט אַריין ישראל ווינבלאַט מיט אַ פרעמדען, און אַלע שטעלען אויף איהם אָן מויל און אויערען און קוקען אויף איהם ווי אויף אַ ביין וואונדער.

דער פרעמדער איז געווען בעוואַקסען מיט אַ גרויסער באָרד, און אָנגעטון איז ער געווען עפּעס אַזוי מאָדנע, אַז עס איז איינפאַך געווען צו שטיינען!

געקעסטעלטע הויזען פון אַ העלען קאָליר, אָבער זעהר שמוציגע, אַ לאַנגען ראָק מיט אויסגעריבענע אַרבעל, אינם רעכטען אַרבעל — געדענק איך נאָך אַזוי ווי היינט — איז געווען אַ לאָך, דאָס אויבערשטע העמד איז געווען שמוציג, די פאַרעשוועס אָפּגעריבען, און — אַ פּנים, כדי אַלץ זאָל זיך פּאַסען צום רימעל — טראָגט דער מענש אויפ'ן קאָפּ אַ צילינדער-הוט...

ווי אַזוי דער צילינדער-הוט האָט אויסגעזעהען קען איך דאָ נישט שילדערען. איך פערמאָג גאָר נישט אַזעלכע ווערטער.

דאָס איז געווען שוין איינמאָל אַ צילינדער-הוט.

איך האָב די ערשטע פאָרצושטעלען. — האָט ישראל ווינבלאַט אַ זאָג געטון — פּראָפעסאָר הורוויץ...

ווען איך האָב דאָס דערהערט, האָב איך שיער געחלשט.

אָט דאָס איז פּראָפעסאָר הורוויץ?!

איך האָב מיינע אויגען נישט געקענט גלויבען.

אַזוי זעהט אויס אַ יודישער פּראָפעסאָר?

געבראַכט דעם „פּראָפעסאָר“ קיין פּאָלטיטשען האָט דאַן אַ געוויסער יודישער אַקטיאָר, וועלכער האָט זיך גערופען סעגאַלסקי, און עס איז געווען אַ סברא, אַז ער האָט זיך אומיסטען געגעבען אַזאַ נאָמען, כדי דער עולם זאָל זיך פּלאָנטערען און מיינען, אַז דאָס איז מאָגולעסקאָ. ער האָט אין פּאָלטיטשען פאַר אונז געפונען דעם טעאַטער און געשפּילט צוזאַמען מיט אונז.

ווען הורוויץ האָט זיך דערוואוסט, אַז מיר שפּילען „בר-כוכבא“, האָט ער זיך געווענדעט צו פיינמאַנ'ען, אַז ער זאָל איהם אַריינגעהמען אין דער טרופּע 2

— און טאַקע שוין האָב איך פאַר אייך אַ היסטאָרישע אָפּערעטע, — האָט דער „פּראָפעסאָר“ געזאָגט — די אָפּערע הייסט „קעניגין עתליהו“. עס וועט זיין אַ געוואַלד!...

פיינמאַנ'ען איז דער פּלאַן געפעלען געוואָרען. אַ קלייניגקייט עפּעס — אַ אָפּערע! האָט ער אַריינגענומען דעם „פּראָפעסאָר“ אין דער טרופּע. און מען האָט זיך גענומען גרייטען אויפפיהרען די „אָפּערע“ „קעניגין עתליהו“.

עס איז געוואָרען לעבעדיג. איך האָב באַלד אויפגעשריבען די מוזיק. איינשטודירט מיט'ן כאָר — מען האָט געאַרבייט.

— און איצט — מאַכט אַזוי דער „פּראָפעסאָר“ צו פיינמאַנ'ען, — גיט מיר געלד, וועל איך קויפען דעם נויטיגען רעקוויזיט.

פיינמאַן האָט קיין סך נישט געטראַכט, געגעבען צוויי הונדערט פראַנק — אויף מאָרגען איז דער פּראָפעסאָר געקומען צו דער פּראָבע אָנגעטון ווי אַ פּרינץ. אין אַ שעהנעם, נייעם אַנצוג, אין נייע שיך, און אַ נייעם צילינדער-הוט; אָפּגעראַזירט שיין און זויבער. פון דער באָרד אַפילו קיין זכר איז נישט געבליבען...

מיר האָבען איהם נישט דערקענט.

דערווייל איז אַוועק אַ טאָג נאָך אַ טאָג און דער „פּראָפעסאָר“ האָט די רעקוויזיטען אַלץ נישט איינגעקויפט...

פיינמאַן האָט אָנגעהויבען ווערען אומרוהיג.

— פּראָפעסאָר, וואָס וועט זיין מיט די רעקוויזיטען?

— וואָס האָט איהר קיין צייט נישט? — האָט דער „פּראָפעסאָר“ געענטפערט. — איך וועל זיי מאַכען.

— ווען? פערגעסט נישט, אַז איהר דאַרפט מאַכען אַ בית-המקדש און אַ קעניגליכען פּאַלאַץ, און דאָס מאַכט זיך נישט אַזוי גיך.

— איהר זאָלט זיך גאָר נישט זאָרגען, — האָט דער „פּראָפעסאָר“ געענטפערט. איך קויף דאָס פּאַפּיר און מאַך גיך אַ בית-המקדש מיט אַ קעניגליכען פּאַלאַץ, און אַלץ וואָס מען דאַרף...

אין יענער צייט פלעגען מיר שפּילען מיט אַזעלכע רעקוויזיטען, וואָס זענען געווען געמאַכט פון האַרטען פּאַפּיר; און נישט איינמאָל פלעגט דאָס האַרטע פּאַפּיר פּלאַצען, און דער „קעניגליכער פּאַלאַץ“ האָט אויסגעזעהען ווי מיינע צרות אויף דער לינקער זייט.

עס זענען אַוועק נאָך עטליכע טעג; אָט-אָט דאַרף מען שוין שפּילען, און קיין רעקוויזיטען איז נאָך אַל קנישטאָ...

און אין מיטען דערינען איז דער „פּראָפעסאָר“ גאָר אינגאַנצען פערשוואונדען געוואָרען, נישטאָ איהם...

ער האָט פּשוט מורא געהאַט צו קומען, ווייל די צוויי הונדערט פראַנק, וואָס מען האָט איהם געגעבען, האָט ער אויסגעגעבען אויף קליידער פאַר זיך... געפונען דעם „פּראָפעסאָר“ האָט מענאַלעסקו, ער האָט איהם געבראַכט אין טעאַטער.

איהם ווידער געבען געלד אין דער האַנד אַריין האָט מען שוין מורא געהאַט, איז ווינבלאַט אַוועק מיט איהם איינקויפען האַרטע פּאַפּיר, פאַרב און די אַלע אַנדערע נויטיגע זאַכען, וואָס מען האָט געדאַרפט האָבען פאַר די דעקאָראַציעס; און דאַן האָט דער פּראָפעסאָר אָפּגעאַרבייט צוויי טעג און אַליין אַלץ אויסגעמאָלען און צונויפגעשטעלט.

די ערשטע פאָרשטעלונג פון הורוויץ'ס „קעניגין עתליהו“ איז געווען אַ געוואַלדיגער ערפאָלג.

דעם „פּראָפעסאָר“ האָט שטאַרק הנאָה געטון, וואָס זיין פּיעסע האָט אַזוי אויסגענומען. ער איז געווען אויפ'ן זיבעטען הימעל, און גלייך נאָך דער פאָרשטעלונג האָט ער אונז אַלעמען אַריינגעפיהרט אין אַ רעסטאָראַן און אונז געגעבען עסען און טרינקען דאָס שענסטע און דאָס בעסטע. ער האָט פאַר אַלץ בעצאָהלט.

Dr. H. WOŁKOWYSKI

צעגעלניאַנאַ 25, טעל. 26-87

ספּעציעל אַרצט פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען. מענערשוועכע. אַלע אַרט אַנאַליזען, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען.

נעמט אָן פון 8–10 פריה, 12–2 נ.מ. און פון 4–8 אָוו.

Dr. med. I. WAJNBERG

CEGIELNIANA 47, tel. 26-62

קינדערליכע קראַנקהייטען. ספּעציעל פאַר לונגען-און האַרץ-קראַנקהייטען, בעשטראַהלונגען און קינסטליכע זונען-זון. אין דערהיים פון 3–5 נאָכמיטאָג

צוריקגעקעהרט.

„אַרט“ זאַכאָדניאַ 43

יודישער קאַמער-טעאַטער

לייטונג: **מ. בראָדערזאָן.**

היינט - 1 פאָרשטעלונג: אָנהויב 9.30 אַ זייגער אָוונד

„לאַטקעס“

1) אובערטור	3) קאַפּעליוש	5) קיילע-ביילע	7) וואַסער-טרעגער	9) ווייב און געליבטע
2) נאָקטורען	4) באַלעבאָטיש	6) מורינו עליבאַבאַ	8) לאַטקעס	10) ס'יודישע געסעל

טעקסטען פון משה בראָדערזאָן, משה נאַדיר, אַהרן צייטלין און ב. קאָוונער. מוזיק: דוד בייגעלמאַן און י. בוים.

הנחה-בילעטען זענען היינט גילטיג.

די קאַסע איז אָפען טעגליך פון 6 אָוו., שבת פון 1.30 ביז 5 נאָכמ. און פון 7 אָוונד.

יורידישע עצות.

אין דער ראַזיגער אָפּטיילונג גיט די רעדאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט“ ענטפערען אויף יורידישע פראַגען, וואָס ווערען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופּאָן.

יורידישע אָפּטיילונג פון „נייעם פאָלקסבלאַט“.

[illegible]

גילטיג דעם 12-טען דעצעמבער 1923

8465. א. ל—ן.

אויב איהר זענט שוין געווען אַמאָל אויף איבונגען האָט איהר נישט געדאַרפט געהן אויף די איצטיגע קאָנטראָל-פערזאַמלונגען.

8466. אַ לעזער פון כוינע.

אַ דאָקומענט, וואָס איז נישט פערזעהען מיט קיין אונטערשריפט, קאָן נישט דינען פאַר אַ בעווייז, אויף וועלכען מ'זאָל זיך קאָנען פערופען אין אַ פאַל אין געריכט.

8467. אַ סוחר פון ציגעל גאַס 66.

דער אומשטאַנד, אַז איהר האָט זיך געפונען מיט'ן אָנגעקלאָגטען אין האַנדעלס-בעציהונגען, וועלכען דער אַרויסגערופענער דורך אייך עדות דאַרף אין געריכט בעשטעטיגען, קאָן נישט בעאיינפלוסען דעם אורטייל.

דאָ געהט דאָך נישט אין דעם, צי דער אָנגעקלאָגטער האָט מיט אייך געהאַנדעלט אָדער נישט נאָר צי ער איז אייך פאַקטיש שולדיג געבליבען די געפאָדערטע סומע.

אַזוי ווי דעם אומשטאַנד איז דער עדות נישט ביכולת צו בעשטעטיגען און אויף קיין אַנדערע בעווייזען קאָנט איהר זיך אויך נישט פערופען, וועט דער סכסוך מוזען, וואַהרשיינליך, ערלעדיגט ווערען נישט אַנדערש ווי נאָר דורך אַ שבועה.

8468 אַנ'אַבאָנענט P.

8469 חיים ל—גפּוס:

8470 אַ שטענדיגער לעזער פון פראַנציסקאַנער גאַס:

וועגען אייערע ענינים דאַרפט איהר זיך פערשטענדיגען פערזענליך מיט אונזער יוריסט, טעגליך פון 3—4 מיטפערנעגענדיג די צייטונג.

8471 נח גראַנד:

ביים געבען אַ שטאַטלאָזען די פוילישע בירגערשאַפט ווערט געלייגט אַכט אויף אַ גאַנצע רייהע אומשטענדען, קודם כל ווערט פון פעטענט געפאָדערט אַ בעוויז, צי ער וואוינט שוין פוילען אָהן הפסקה מינדעסטענס 10 יאָהר, צי ער האָט גענוגענדע עקזיסטענץ-מיטלען, צי ער האָט שוין אַמאָל באַנקראָטירט.

אויב ס'קומט פון וואָיעוואָדע אַנ'אָפּזאָג, קאָן מען דערלאַנגען אַ רעקורס אין אינערן-מיניסטעריום.

8472 אַ לאַקאַטאָר פון פּאָלנאַצנע:

איהר קאָנט זיך מיט'ן הויז ווירט פערגלייכען און רעזיגנירען פון דער אַפּעלאַציע אָבער נאָר מיט'ן בעדינג, אַז דער אָבמאַך זאָל אַריינגעטראָגען ווערען אין פּראָטאָקאָל, אַנדערש וועט קאָנען דער הויזווירט ווייטער ביי אייך מאָהנען די פולע 100 פּראָצ. אַזוי ווי דער אורטייל פון דער ערשטער געריכטס-אינסטאַנץ האָט איהם אַנערקענט.

8473 ס. לאַזשניק:

אויב איינע פון די וועקסל-זשיראָ'ס איז געפעלשט, זענען די איבעריגע ריכטיגע זשיראַנטען צוליב דעם בלויז אַליין נאָך נישט בעפרייט פון וועקסל-פליכט.

8474. אַ טרייער לעזער פון בזשעזשינער.

אַמגלייכסטען וואָלט געווען, אַז איהר זאָלט די מאַשינען קויפען נישט דירעקט ביים בעל-חוב, נאָר איהר זאָלט דינגען דעם פאַבריק-לאָקאַל צוזאַמען מיט'ן אינווענטאַר ביים בעל בית פון דער פּאָססעסיע.

8475. ש. ב.

ס'האַנדעלט זיך נישט אין דעם, צי די אָפּערע איז געלונגען אָדער נישט (איבעריגענס איז אַפילו אַ בלויער פּרוב אויך שוין שטראָפּבאַר), נאָר ס'געהט הויפּטזעכליך דערין צי זי האָט געקאָנט געלונגען אָדער נישט.

לויט ווי איהר שטעלט דעם ענין פאָר, איז דער גאַנצער פּלאַן פון דער אָפּערע, אויסקאָמביגירט געוואָרען דייער נאַריש אַזוי, אַז זי האָט בשום אופן נישט געקאָנט געלונגען.

ממילא וועט די שטראָף מסתּם אויך זיין אַ מינימאַלע.

2 צו 18, אדער אייך 36־גער?

קאָנען טאַקע די היינטיגע עלטערע פרויען קאָנקורירען מיט די יונגע מיידלעך?

עס איז אַ כאַראַקטעריסטישע ערשיינונג פון די נאָך־מלחמה יאָהרען, אַז פרויען, וועלכע זענען שוין נישט יונג. איילען זיך גאָר נישט צו פערלאָזען די ביהנע פון לעבען און אָפּרוימען דעם וועג פאַר אַנדערע, יונגערע, שעהנערע, זיי איילען זיך גאָר נישט צו ווערען אַלט. זיי האָבען דורכ'ן כישוף פון גימנאַסטיק, קאָסמעטיקס, בכלל קערפּער־פלעגע ווי אָפּגעשטעלט די צייט און אויפגעהערט זיך עלטערן. ביי אונז, יודען, איז עס נישט אַזאַ הויפיגע ערשיינונג, אָבער ביי קריסטען וועהט איהר אויף שריט און טריט פרויען, וועמענס האָר זענען שוין גרוי, אָבער אַזוי שיינענדיג, אַזוי יפיין פריזירט, די פיגור דין, עלעגאַנט, און אָנגעטאָן זענען די פרויען לויט דער לעצטער מאָדע. אָט די פרויען ווילען גאָרנישט גילטען אַלס אַזעלכע, וועלכע האָבען שוין פערענדיגט זייערע חשבונות מיט'ן לעבען. נישט קוקענדיג אויף די גרויע האָר, האָבען זיי נאָך ליב צו פערברענגען, פלוידערן מיט מענער, טאַנצען. און אויב זיי האָבען נאָר טאַקט, וועהען זיי גאָרנישט אויס לעבערליך דערביי. דאָס, וואָס זיי אַליין האָבען זיך אויפגעהערט צו האַלטען פאַר אַלטע באָבעס. האָט געבראַכט דערצו, אַז מען בעציהט זיך צו זיי נישט מיט וועניגער רעספּעקט ווי אַמאָל, נאָר מיט מעהר אויפמערקזאַמקייט.

איך רעד דאָ נישט, פערשטעהט זיך, וועגען יענע בעיאָהרנטע פרויען, וועלכע זוכען נאָכצומאַכען די אַכצעהניעהריגע מיידלעך מיט זייער אָנטאָן, מיט זייער רעדען, מיט זייערע חנ'דלעך. אַזעלכע פרויען זענען אָבשיליך, נאַריש און וועקען רחמנות אין אונז. מיר רעדען דאָ וועגען פרויען, וועלכע זענען אין זייער האַלטונג קלוג, ווירדיג און ווייסען ווי אָפּצוהיטען די מאָס אין זאַכען.

און אינטערעסאַנט: נישט נאָר נעגען די נעבעכיגע, פערעלטערטע קאָקעטקעס, נאָר אויך נעגען די פאַרנעהמע עלטערע פרויען האָט ביי יונגע מיידלעך אָנגעהויבען אָנוואַקסען אַ כעס. זיי האָבען מיט אַמאָל דערזעהן אין זיי געפעהרליכע קאָנקורענטקעס. זיי האָבען מורא ווי פאַר פייער, טאָמער וועלען יענע פליירטעווען מיט זייערע אויסדערוועהלטע. ביי זייער גאַנצער שעהנקייט און רייץ פיהלען זיך די יונגינקע מיידלעך נישט זעלטען אומבאַהאָלפען נעגען דער רייפער פרוי. ווער ווייס, טראַכטען זיי, וואָס פאַר אַנ'עקספּערט אין ליבע די עלטערע קאָנקורענטין איז, זי האָט דאָך געלעבט, זי האָט דאָך געהאַט גרויסע ערפאַהרונג. קורץ, זי איז דאָך אינטערעסאַנט.

און מיר וועהען אָפט, אַז יונגעלייט פערברענגען טאַקע גערן אין דער געזעלשאַפט פון, לאָמיר זיך מילד אויסדריקען, נישט יונגע דאַמען. ערשטענס, ווייסט דער יונגערמאַן, — אַז מעהרסטענס איז עס פאַר אַזאַ פרוי נישט קיין געוואַלטיגע איבערלעבונג, נאָר בלויז אַ פליכט־פערוויילונג, נישט מעהר. ער ווייסט, אַז מען זוכט איהם דאָ נישט צו פערדרעהען דעם קאָפּ. און פיהרען אונטער דער חופה. מען זוכט איהם דאָ נישט צו פאַנגען אויף דאָס גאַנצע לעבען. מען קוקט אויף איהם נישט ווי אויף אַ חתן. ער פיהלט זיך דערפאַר געמיטליכער, רוהיגער מיט אַ קלוגער אינטעליגענטער פרוי, וועלכע האָט שוין די שטורעמס פון דער יוגענד הינטער זיך און בעציהט זיך צו איהם גוטמוטיג. מוטערליך, ביידע צדדים ווייסען, אַז אייגענטליך פערלאַנגען זיי גאָרנישט איינער פון אַנדערען, און דאָס איז דער בעסטער פונדאַמענט פאַר אַ גאַנץ אומשולדיגער פריינדשאַפט. מיידלעך זענען נישט אינגאַנצען אומגערעכט, ווען זיי ראַכטען זיך, אַז די עלטערע פרויען קענען גיכער פאַר זיי געווינען די פריינדשאַפט פון אַ מאַן. זיי פערגעסען נאָר, אַז פאַר זיי איז אַ קנאַפּער פערלוסט צו פערלירען אַזאַ מאַן, ווייל איהם איז צו טייער זיין פרייהייט, אַז ער זאָל וועלען חתונה האָבען, און אַלע מיידלעך ווילען דאָך סוף כל סוף חתונה האָבען.

אַנדערש איז, ווען אַ יונגערמאַן איז צווישען אַ יונגערער און עלטערער פרוי און שענקט דער לעצטער קענטיגע אויפמערקזאַמקייט. עס בעשאַפט זיך דעמאָלט אַ פּיינליכע לאַגע. אָפט ליידט דאָס מיידעל שרעקליך אין אַזעלכע אומשטענדען, פרעגט זיך אָבער, צי קען אַן עלטערע פרוי, אַפילו אַ פרוי אין די דרייסיגער, ערנסט קאָנקורירען אין ליבע מיט אַ פריש רייצענד מיידעל. אמת, די קאָסמעטיק העלפען אָפּשוואַכען די שפּורען פון די גרויזאַמע יאָהרען. אָבער עס פעהלט פאָרט אַזאַ פרוי די עלאַסטישקייט, דער „שמעלץ" פון אמת'ער, נישט כעמיש־פאַבריצירטער יוגענד, דאָס איז פיזיש, וואָס שייך גייסטיג, קען קיין שום פרוי איבער דרייסיג נישט האָבען די נאַאיווקייט, נאַטירליכע פרעהליכקייט און זאָרגלאָזיגקייט פון אַ יונג מיידעל. יאָהרען, שיקזאַל — דאָס איז אַ שווערע לאַסט אויף די אַקסלען, מען קען זי נישט לייכט אַראָפּוואַרפען. מעג זי ווי האַרציג לאַכען, די פרוי, איז עס אויף אַ מינוט, נישט מעהר, עס איז אין איהר פערהאַן אי אומעט, אי מידקייט. איביג שפּרייט זיך איבער איהר דער שאָטען פון אַ פערגאַנגענהייט, וואָס יעדער נאָרמאַלער יונגערמאַן וויל ערשט ווערען פאַר זיין געליבטער. צוליב דעם און טויזענד אַנדערע סיבות פריינדעלט ער זיך גאַנץ גערן מיט דער נישט יונגער דאַמע, אָבער פערליבען פערליבט ער זיך אין דאָס יונגע מיידעל, און אָפט. ווען ער רעדט אַזוי פערטרויט מיט דער פרוי, רעדט ער צו איהר, קען זיין, נאָר וועגען זיין ליבע צום יונגען מיידעל, פרעגט ביי איהר אַנ'עצה וועגען דעם.

אַזוינס געשעהט עפטער, ווי מען מיינט. דער פאַל איז דער כעס פון די יונגע מיידלעך געגען די, וועלכע האַלטען לויט זייערע יאָהרען געקענט זיין זייערע מאַמעס, מעהרסטענס אומבערעכטיגט. נישט יעדע פרוי, וועלכע קליידט זיך פיין, פערקעמט זיך מיט געשמאַק און האָט אין זינען איהר פיגור, בענקט דווקא נאָך ליבע, זי איז אַ הינטערוועלטערע דאַמע, זי וויל זיך נאָך נישט צוריקציהען פון לעבען, אָבער זי האָט נאָר קיין חשק נישט אָוועקצורויבען ביים יונגען מיידעל אַ פערעהרער, פערקעהרט ביים דעם מוטערליכען אינסטינקט, וואָס איז איינגעפלאַנצט אין פרויען, האָט זי נאָר גיכער חשק אויסצופיהרען דעם שידוך צווישען דעם יונגענמאַן און דעם מיידעל. ווען דאָס מיידעל איז אויך איהר פלאַם־פייער, סטאַרעט זיך נאָר יענע, קען זיין, ווען איהר גליק.

פערשטעהט זיך, עס זענען פערהאַן פרויען, און פרויען, נאָר ווי שטענדיג בעשטעטיגען די אויסנאַהמען דעם כלל. די מעהרסטע פרויען, וועלכע האָבען דערגרייכט אַ געוויסען עלטער, זענען אַזוי מיד פון ליבע, אַז די שטאַרקע געפיהלען לאָזען זיי גאַנץ קוהל איבער פאַר יונגע מיידלעך.

קלאַראַ לעווין.

די יודישע סטודענטען־פראַגע.

קאָנפערענץ פון יודישע און נישט־יודישע סטודענטען.

גענף, (יט"א) סוף דעצעמבער וועט אין ביערוויל ב' פּאַריז פאָרקומען אַ קאָנפערענץ פון יודישע און נישט־יודישע סטודענטען, כדי געמיינזאַם צו בעטראַכטען דאָס פראָבלעם פון דער יודישער סטודענטענשאַפט אין די אוניווערזיטעטען, און אויסצוגעפינען מיטלען כדי צו פערבעסערן די בעציהונגען צווישען די יודישע און נישט־יודישע סטודענטען. די קאָנפערענץ ווערט צוזאַמענגערופען דורך דעם „וועלט־סטודענטען־ווערק" לויט אַ בעשלוס וואָס איז אָנגענומען געוואָרען אויף זיין גענעראַל־פערזאַמלונג אין אויגוסט מאָנאַט 1928. צו דער קאָנפערענץ ווערען איינגעלאַדען פופציג יודישע און פופציג נישט־יודישע סטודענטען, ווי אויך אַ ריי פערזענליכקייטען אַלס עקספּערטען. די רשימה פון די פערזאָנען וועט בעקאַנט ווערען אין די נאָהענטסטע טעג.

דער „וועלט־סטודענטען־ווערק" איז געגרינדעט געוואָרען אין יאָהר 1920 אונטער'ן נאָמען „אייראָפּעאישע סטודענטען־הילפע" דורכ'ן „וועלט־פערבאַנד פון די קריסטליכע סטודענטען־געזעלשאַפטען" און האָט געהאַט אַלס הויפּט־צוועק העלפען מאַטעריעל דער סטודענטענשאַפט אָהן אונטערשייד פון ראַסע, גלויבען און מלוכה־צוגעהעריגקייט אין די פעראָרימטע צענטראַל־ און מזרח־אייראָפּעאישע לענדער. זייט די נויט איז גרינגער געוואָרען אין די ראָזיגע לענדער, שטרעבט דער „וועלט־סטודענטען—ווערק" צו אונטערשטיצען אומעטום די סטודענטישע זעלבסט־הילף־אָרגאַניזאַציעס, און זאָרגט אויך פאַר דער קולטורעלער און גייסטיגער צוזאַמענאַרבייט און דערנעהנטערונג פון דער סטודענטענשאַפט פון אַלע לענדער און פעלקער. אינ'ם קאָמיטעט, וועלכער פיהרט אָן מיט אַלע ענינים פון דעם „סטודענטען־ווערק" איז, זייט זיין גרינדונג איינגעלאַדען געוואָרען אויך אַ פערטרעטער פון דער יודישער סטודענטענשאַפט ה' שטיינינג, געוועזענער פרעזידענט פון דעם וועלט־פערבאַנד פון די יודישע סטודענטען.

חנוכה אין תל־אביב.

(ענדע פון 3־טער זייט).

טיווע יסודו'ת און שאַפען אַ סינטעז פון לערנען און אַרבייט. דער נייער סימבאָל פון יודישע פאָלק און דאָרט פערברענגט די יוגענד, וואָס קומט אָן פון „מוריעים".

אַ גאַנצע נאַכט ווערט צוזאַמען געפייערט די חנוכה־פייערונג צווישען די בוימער פון הערצל־וואַלד און אינ'ם קינדער־דאָרף „בן־שמן".

ווען עס הויבט אָן צו טאָגען, וואַכט אויף די יוגענד פון בן־שמן, אָרטיגע געהען אַרויס צו דער אַרבייט און די פרעמדע לאָזען זיך אויף פערשידענע וועגען צוריק אַ היים.

צווישען די בערג קלינגט אָפּ דער ווידערקול פון דער זינגענדיגער יוגענד. וואָס געהט אַ היים פונ'ם „טיגל" — פון שפּאַציר — און פון די, וואָס שטעהען ביי דער אַרבייט אויף די פעלדער פון „בן־שמן". און דאָס געזאַנג דרינגט אַריין אין די קברים פון די חשמונאים. הערענדיג — פרעגען זיי זיך איינעם צום צווייטען —

„דאָס יודישע פאָלק זינגט זיין בעפרייאונגס־ליד. זיין בענייאונגס־ליד"... ענטפערט אַ ווידערקלאַנג (יט"א).

טראַגעדיע פון אַ יוד. עמיגראַנט

ריגע, (יט"א) קיין ליבוי איז אָנגעקומען דער יודישער עמיגראַנט מאָטעל קליינמאַן, וועלכער איז אַרויסגעשיקט געוואָרען פון אַמעריקע. קליינמאַן האָט שוין מיט אַ לענגערע צייט צוריק עמיגרירט קיין אַמעריקע, וואוהין ער האָט אויך אַרויסגעפאָדערט זיינע קרובים פון רוסלאַנד. די קרובים האָט מען אָבער אַריינגעלאָזען נאָר אין קאַנאַדע, אָבער אין די פעראייניגטע שטאַטען האָט מען זיי נישט געגעבען קיין וויזע. קליינמאַן האָט געהאַט אָנגעשפּאַרט דריי טויזענד דאָלאַר, וועלכע ער האָט אינצווישען פערלוירען. דאָס האָט אויף איהם אַזוי געווירקט, דאָס ער איז אַראָפּ פון זינען. די אַמעריקאַנער מאַכט האָט איהם איצט אַרויסגעשיקט צוריק קיין רוסלאַנד.

Dr. med. H. Lubicz
צענעלניאַנאַ 43. טעל. 32־41
ספּעציאַליסט פאַר הויט, וועגערישע און מענערליכע קראַנקהייטען. היילונג מיט קוואַרץ־לאַמפּע (האָהע אויסשטראַהל)
נעהמט אָן פון 8—10 און פון 5—8 אָוונט.

Dr. med. J. LUBICZ
ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46
קראַנקהייטען פון די ביינער, געלענקען,
פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער.
שניידענע פּראָצעדורען פון ווענטיליכע אָרטאָפּעדישע
אַפּאַראַטען, ווי: וואַקלדיקעס אויף פלאַטפוסען, קינסט־
ליכע פיס, האַנטען א. ז. וו.
עמפּפאַנגט פון 5—7 אין אָוונד.

דער שוואַרצער וואָלף

19) (ראָמאַן).

— ניין, זאָגט טאַקי, — האָט וואָלאָדעק פאָרטגעזעצט, אָפּרופענדיג קאָטשאַלקאָווסקי'ן אין אַ זייט — זאָגט מיר, פאַרוואָס האָט איהר מיר קאַליע געמאַכט דעם באַנקנאָט?

— אָ, — האָט געענטפערט דער גראַף, אַרויסבעהמענדיג זיין פּאָרטפּעל — צוואַנציג פונט איז גאָר נישט קיין טייערער פרייז פאַר דער בעקאַנטשאַפט מיט „שוואַרצען וואָלף".

— איהר מאַכט חוזק? — האָט זיך וואָלאָדעק רוהיג אָפּגערופען, אָפּווענדענדיג פון זיך דאָס געלד.

— וואָס פאַר אַ חוזק ווידער?! איהר וועט דאָך נישט לייקענען...

— ליבער פריינד! — האָט איהם וואָלאָדעק איבערגעשלאָגען — איידער איך וועל אָנהויבען בעשטעטיגען אָדער לייקענען, וועלען מיר צוזאַמענעהמען ביים טיש אַלע איבעריגע שפּילער, און מיר וועלען אַ שמועס טון. דערווייל אָבער דאַרפען מיר נאָר וויסען, אַז פון איין זייט האָב איך געפונען אַ צושריפט אויף אַ באַנקנאָט, און, פון דער צווייטער זייט, האָב איך זיך דערמאָנט וועגען אונזער צוזאַמענטרעפען מיט אייך. צווישען די דאָזיגע צוויי זאַכען איז בלתי שום ספק דאָ עפּיס אַ צוזאַמענהאַנג, און איך וואַרט, איהר זאָלט מיר געבען דערקלערונגען.

— די אַלע אויפקלערונגען וועט איהר באַלד בעקומען, — האָט קאָטשאַלקאָווסקי געענטפערט — קודם מוזען מיר זיך אָבער צוזאַמענטרעפען מיט די מענשען, וואָס וואַרטען אויף אונז.

— כאַפּט נישט אַזוי! — האָט איהם וואָלאָדעק אָפּגעשטעלט — איהר ווילט, הייסט עס, זאָגען, אַז איך זאָל מיט אייך מיטגעהן... צו דער „הינטישער חברה"?

— פאַרוואָס דען טאַקי נישט? — האָט דער גראַף אַ שמייכעל געטון.

וואו געפינען זיי זיך? —

— דערווייל האָב איך נישט קיין רעכט דאָס צו זאָגען.

— סיי־ווי, אַז איך וועל געהן, וועל איך דאָך זעהן, טאָ פאַרוואָס זשע זאָלט איהר מיר שוין נישט זאָגען?

— דערפאַר, ווייל מיט אייער בעווילליגונג, וועט מען אייך פערבינדען די אויגען.

— בשום אופן נישט.

— ענטשולדיגט, אָבער דאָס איז דער ערשטער בעדינג...

— הערט, טייערער מיינער! מיר לעבען דאָך נישט אין מיטעלאַלטער!

— איך קאָן דאָ גאָרנישט העלפען... מיינע פריינד...

— איינס פון דיביידען: אָדער פולשטענדיגער צוטרוי פון ביידע צדדים, אָדער — איך זאָג זיך אָפּ פון דער בעגעגעניש.

— איך פערזיכער אייך אָבער ליבער פריינד...

— טייערער גראַף, לאָמיר זיך נישט אַמפּערן! אַזוי איז מיין בעשלוס, און איך וויל פון איהם נישט אָפּטרעטען... צוגעבונדענע אויגען גאָר? ס'אַרע משוגעת! עס זענען שוין לאַנג אַדורך די צייטען פון באַלואַק און אַלעקסאַנדער דיומא...

— וואָס זשע לעגט איהר פאָר? — האָט קאָטשאַלקאָווסקי אַ פרעג געטון, צופּענדיג זיך נערוועז ביי די וואָנסעס.

— צו־וואָס זאָלען מיר זוכען אַ בעסערן אָרט?

— וואָס הייסט? דאָ?

— פאַרוואָס טאַקי נישט? אַהער קומען צונעהן פערשידענע מענשען, און דאָס דערשיינען פון אַ צוויי־דריי נייע וועט נישט אַרויסרופען קיין פערדאַכט. איך בין געקומען אַהער, און דורכגעמאַכט אַ האַלבען וועג, טאָ זאָלען זשע אייערע חברים דורכמאַכען דעם צווייטען האַלבען וועג.

— ס'איז אוממעגליך.

— אויב אַזוי, זאָגט זיי, אַז איך קאָן, לײדער, נישט דערפילען זייער פערלאַנג... אַז איך זאָג זיך אָפּ.

— איהר ווילט אונז אַרויסגעבען דער פּאָליציי?

— וואָס רעדט איהר פאַר אַ שטותים! איך שענק קיינמאָל נישט דער פּאָליציי קיין מתנות; מתנות שענקט מען נאָר פריינד, איך מוז אייך אָבער זאָגען, אַז מיין אינטערעס צו אייך פאַלט אַזוי שנעל, אַז אויב מיר זאָלען נאָך ווייטער מאַכען שהיות, וועל איך קיין צוויי גראָשען נישט געבען פאַר דער גאַנצער קאָנטשאַפט מיט אייערע פריינד.

— אָ... איהר...

— איך זאָג אייך פולשטענדיג אויפריכטיג... און איצט — האָט וואָלאָדעק פאָרגעזעצט, אַרויסנעהמענדיג פון טאַש דעם זייגער, און געבענדיג אַזוי אַרום צו פערשטעהן, אַז מעהר האָט ער נישט, וואָס צו רעדען — איז איצט ענטשולדיגט מיר, נאָר איך מוז אייך אויפמערקזאַם מאַכען, אַז באַלד הויבט שוין אָן צו ווערען טאָג, און אַ שעה אַרום בעדאַרף איך צו זיין אינדערהיים.

קאָטשאַלקאָווסקי האָט אַ ציה געטון מיט די פּלייצעס.

— מחמת איך האָב זעהר פיל סימפּאַטיעס פאַר אייך, וועל איך זיך בעמיהען צו טון אַלדאָס מעגליכע. איך זאָג אייך אָבער גאָרנישט צו.

— אָ, איך צווייפעל נישט, אַז אייערע פריינד וועלען זיך פאָלגען אייער דעה, גראַף, — האָט וואָלאָדעק איידעל געענטפערט — צום ווידערזעהן.

אַ צופרידענער מיט זיך, האָט ער זיך פערנייגט פאַר קאָטשאַלקאָווסקי'ן, און זיך צוריקגעקעהרט צו די שפּיל־טישען.

ער האָט פערנומען אַ שטול, און פערטיפענדיג זיך אינ'ם שפּיל האָט ער אויף אַ צוויי מינוטען פערגעסען אין דער הינטישער חברה, און אין אַלץ אויף דער וועלט.

עס איז איהם געגאַנגען די קאָרט.

אין פופצען מינוט האָט ער געוואונען עטליכע טויזענד רובעל.

אין אַ האַלבע שעה שפּעטער האָט זיך אַ האַנד אַרויפגעלעגט אויף זיין פּלייצע, און צושטערט אין איהם דעם כישוף פון האַזאַרד־שפּיל.

— אונזער טיש איז גרייט! — האָט זיך קאָטשאַלקאָווסקי אָפּגערופען מיט אַ פריינדליכען שמייכעל — מיר וואַרטען אויף אייך.

— איך געה גלייך!

(פאָרטזעצונג קומט)

MIEJSKI KINEMATOGRAF OSWIATOWY

Wodny Rynek (róg Rokicińskiej) **tel. 16-26**
Dojazd tramwajami 16 i 10.

Od wtorku, dnia 11-go do poniedziałku, dnia 17-go grudnia 1928 r. wł.

Dla dorosłych: Dla dorosłych:

Książę krwi

(MONSIEUR BEAQCAIRE)

Dramat w 10-ciu aktach. — W roli głównej: **Bebe Daniels i Rudolf Valentino.**

Dla młodzieży i dorosłych:

ZDOBYWCY OCEANU

Dramat w 10-ciu aktach podług powieści Dennisona Clitta.

א פעדיגע פאדרענטשנע
(נייטארין)
ווערט פון זאפארט געזוכט
ביי ה. טענענבוים, פעטריקאווער 38, טעל. 79-60.

דער לץ
הומאריסטיש-סאטירישע וואכענשריפט.

וואס ווערט געלייענט אין אלע ווינקלען אין פוילן.

„דער לץ" ענטהאלט יעדע וואך אקטועלע וויצן, סאטירעס און הומארעסקען.

„דער לץ" ברענגט א יעדע וואך צייכנונגען און קאריקאטורען פון די בעסטע יודישע קאריקאטוריסטען.

„דער לץ" קאן זיך פערגלייכען מיט די גרעסטע אייראפעאישע אויסגאבען פון דעם מין.

איינצעל-פרייז בלויז 20 גראשען.

אדרעס: **„DER LEC", Lwów, Lindego 7**
פ.ק.א קאנטא נומ' 408.178.

לעטשניצע
פון דאקטוירים ספעציאליסטען
און ערצטליך-דענטיסטישער קאבינעט
זגיערסקא 17 טע. 16-33.

ד"ר ראקאווסקי	נאז, האלז, אויערן קר.	10—11 2—3, 5—7
ד"ר רוזשאנסקי	הויט און געשלעכטס קר.	10—11 1—2
ד"ר גאלדשטיין-פאלטאק	אויגען-קראנקהייטען	1—2, 5—7
ד"ר יוסטמאן	נערווען קראנקהייטען	12—2
ד"ר ראזענצווייג	קינדער-קראנקהייטען	10—12 3—4
ד"ר [illegible]	[illegible]	11½—1 5—6
ד"ר קאנטאר	כירורגישע-קראנקהייט.	4—5 אג. 1—2
ד"ר איינבערג	[illegible]	11—1 5½—7
ד"ר [illegible]	רענטגען	10—12 4—6
א. בראזענסקי	[illegible]	5—7
ג. ראזעס	צאהן-ארצט	9—3

[illegible]

א רענטגען-אינסטיטוט

[illegible]

די לעטשניצע איז [illegible] אפען ווינטער.
חיזיט אין דער שטאט.

ערצטליך-קאסמעטיש. גאבינעט
פרל. מ. מארקוס נעהמט אן פון 5—7 אווענד.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקה. בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע.

קאס זיך איבערגעצויגען אויף אנדזשעיא 5

נעהמט אן פון 8 — 10 פריה און פון 5—9 אין אווענד. בעזונדערע ווארטע-זאל פאר פרויען.

LEKARZ DENTYSTĄ צאהן-ארצט

St. GELBERG

זאכאדניא 15, טעל. 31-08.

[illegible] גאנץ ספרגאכלעסיגסטע צייהן- און מויל-קראנקה [illegible] צאהן-ציהונג אהן שמערצען, היילט מיט ליכט-בעשטראהלונג, ספעציעלער לאבאראטאריום פון קינסטליכע צייהן נעהמט אן פון 9 פריה ביז 7 אווענד.

געזעלשאפטליכער חנוכה-ראוט אין „ו.י.ז.א."

שבת, דעם 15-טען דעצעמבער ארדענט איין דער יודישער פרויען-פערבאנד „ו.י.ז.א." אין די זאלען פון האנדעלס-אנגעשטעלטען פעראיין צל. קאשטשושקי 21 (פראנט, 2-טער שטאק)

א ראוט

מיט טענץ און א זעהר פערשידענארטיגען פראגראם.

צוו. אנד. וועט אנטיילנעמען אין פראגראם די בעוו. פאלעסטינער ארטיסטין

פר. ברנשטיין-כהן

איינטריט פאר מיטגלידער און ארייגעפיהרטע געסט געגען בילעטען, וועלכע זענען צו בעקומען ביי פרוי ד"ר דענטיסט מ. רעזניק, נארוטאוויטשא 2 און ביי ד"ר וו. ספעקטאר, פיעטריקאווער 107.

פ. ס. צוליבן נאהנטן ראוט וועט דער טעע-אווענד היינט נישט פארקומען.

יעטוועדע יודישע פאמיליע מוז אבאנירען אויפ'ן יאהר 1929 דעם איינציגען יודישען זשורנאל

פאר היגיענע און מעדיצין

„פאלקס-געזונד"

(7-טער יאהרגאנג). אויסגאבע „טאז"-„אזע", רעד. ד"ר צמח שאבאד (ווילנע)

פרייז: א יאהר — 6 גילדען; א ½ יאהר — 3 גילדען; א ¼ יאהר — 1.50 גילדען.

אדרעס: „פאלקס-געזונד", ווילנע, פאסט-קעסטעל 69, פ. ק. א. 80.604

סיכטיגע און רעיעלע אגענטען ווערען געפאדערט איבעראל!

אין יאהר 1929 וועלען זיך דרוקען א רייה וויכטיגע ארטיקלען וועגען פלעגע און ערציהונג פון קינדער, וועגען היגיענע פון דער פרוי, וועגען פראגען פון געשלעכטס-לעבען א. א.

וויכטיגע פרעמיעס! עצות אומזיסט! וויכטיגע פרעמיעס!

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען

זאוואדזקא 1.

נאר פאר ווענערישע הויט-קראנקהייטען און מענער-שוואכע אנאלידען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אוראלאגישע און נערוועז-קראנקהייטען.

קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט קאסמעטיק.

— — — טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אוונד. — — —
פון 11 ביז 12 מיטאג און פון 2 ביז 3 נאכמיטאג נעהמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען.
זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
— — בעזונדערע ווארטע-צי ער פאר פרויען. — —

וויזיט 3 זל.

קינא „SŁOŃCE" נאפיורקאווסקיעגא 28.

היינט! פון דינסטאג, דעם 11-טען דעצעמבער ביז מאנטאג, דעם 17-טען דעצעמבער

דער גרעסטער טראגיקער פון עקראן **LON CHANEY**

אין דער ריהרענדער דראמע פון א מענש א קריפעל, בעהערשט פון דער תאוה פון אונמענשליכער נקמה א. ג.:

„דער מענש אהן פים"

אויפ'ן ערשטען סעאנס פון 1 ביז 3 נאכמ. זענען אלע פלעצער צו 40 גראשען.

3080

אל תתהלל ביום מחר!!
כי לא תדע מה ילד יום.

לייג נישט אפ אויף מארגען

נאר, אז דו דארפסט ערלעדיגען סאנדאוועס זאכען זאלסטו גלייך קומען צו לויפען אין ביורא

פעטריקאווער 17 דורכג. גאנג **זאכאדניא 52**

וואו ס'ווערט ערלעדיגט און געווימענהאפט געשריבען לויט'ן אוסטאוו אלערליי ביטעס, קלאגען, זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען, אפעלאציעס ציווילע און קארנע אפא-זיציעס, אדוואלאניעס, רעקורסען וועגען דירה אין אורזשאנד-ראזיעמטשי, וועגען פעספר אין קאמיסאריאט-רזשאנדו און אלע פאליציי-בעצירקען, אקטען אינטערציזיעס, אקטע דארא-וויזנעס, קארנע ספראוועס, ווי אויך אי-בערזעצונגען אין אלע שפראכען. ספעציאליסט פון שותפות-אקטען. מיט אכטונג

י. מאנעלא רעכט-קאנסולענט.

Dr. med. A. Uryson

אינערליכע קראנקהייטען
ספעציעל מאגען, דארם און לעבער-קראנקהייטען
קאנסטאנטינער 20, טעל. 35-85
נעמט אן פון 3 ביז 5 א זייגער נאכמיטאג.

מזל-טוב

און פיל גליק ווינשען מיר צו די תנאים פון פרל.

סאלא קראטער
מיט ה' מיעטעק נוסבוים

עדושא צווירן און מ. אורבאך.

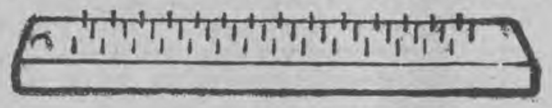

ערשטע לאדזער פאבריק
פון בעשלאג פאר רייסערייען
פון אלע ארט

B-cia Kardynast ŁÓDŹ, NAWROT 53 TELEFON 77-42.

ביטשריפט-ביורא
האכבערג
פאנסקא 1
טעל. 36-77.

ערלעדיגט אלע ארט געריכטליכע- און שטייער-אנגעלעגענהייטען אין אלע אמטען אויך אויף לאדזער וואיעוואדזטווע רעיעל און פינקטליך.

בעמערקונג: וועגען פערשידענע שטייער-פראגע נעהמט איך פערזענליך אן צווישען 5—6 נאכמיטאג.

כ'קויף אויס פאטענטען אויפ', יאהר 1982.

לעטשניצע
פון דאקטוירים ספעציאליסטען
און דענטיסטישער קאבינעט.
בזשעזשינער 11, טעלעפאן 37-63
אפען פון 9 פריה ביז 7 אווענד.

ד"ר וואלינסקי	נאז, האלז, אויערן קר.	4—5
ד"ר פערשנער	קינדער קראנקהייטען	9-11 5-4½
ד"ר שיפמאן	אינערליכע קראנקהייטען	11—1
ד"ר לובימש	הויט און געשלעכטס-קר.	12½—1½
ד"ר שמירגעלד	נערווען און גייסטיגע קר.	1— 2
ד"ר גאלדבלאט	אויגען-קראנקהייטען	12½—½
ד"ר עליאסבערג	כירורגישע קראנקה.	1—2
ד"ר בערגמאן	פרויען און געבורטס-הילף	3—4

ספעציעל-עקזאמינען, שפראך-שטערונגען ווי שטאמלען א. א.
[illegible]

[illegible] געגען שקארלאטין.

ד [illegible] זקי סמאטאפאלסקא
צאהן-ארצט 10—1 3—6
קינסטליכע צייהן, קארענען, פלאמבען א. א. ה.

די לעטשניצע איז אויך טעטיג זונטאג.

Dr. J. POLAKOW

קינדער-קראנקהייטען
קאנסטאנטינער 37a
טעל. 39-75

צוריקגעקעהרט
נעהמט אן אין דער לעטשניצע אויף ניערא מארק (פעטריקאווער 294) פון 2 ביז 3½ נאכמ. און [illegible] פון 3½—5 נאכמ.

Dr. ADAM

GROSGLIR

Al Kościuszki 27
tel. 51-78,

הויט און ווענערישע קראנקה. רענטגען און ליכט-הייל אונסט. נעהמט אן פון 4—7 און אווענד

צוריקגעקעהרט

Dr. med.

W. EYCHNER

גינעקאלאג-אקושער
נעווראשער 11.
טעל. 34-72
נעהמט אן פון 6—8 אווענד.

לעכער מאשינאווא

ווערען אנגענומען אויסצו-נייהען צו ביליגע פרייזען
ביי **ג. נארדמאן**
29 צעגעלניאנא 29

Dr. med.

J. MANDELBAUM

Zawadzka 16a, tel. 27-52

ספעציאליסט פאר אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען, נעהמט אן פון 5 ביז 7 און פון 8 ביז 10 פריה.

דער „מארגען"

איז די איינציגע גרויסע טעגליכע יודישע צייטונג פאר גאליציען, וואהלין און די מזרח-קאנטען פון פוילען.

דער „מארגען" ערשיינט אויף א פערשפרייטונגס-געביט פון 15 מיליאן איינוואוינער.

דער „מארגען" ווערט געלייענט אין די קרייזען פון יודישע אינדוסטריעלער סוחרים און האנד-ווערקער.

ווער עס וויל אנקניפען האנדעלס-בעציהונגען מיט גאליציען, וואהלין און די מזרח-קאנטען פון פוילען, — דער קאן דאס אם בעסטען דערגרייכען דורך אן אנאנס אין „מארגען".

אדרעס: **„Der Morgen", Lwów, Lindego 7**
קאנטא פ. ק. א. 406.420. טעל. 468.

אבאנעמענטס-פרייז: פאר'ן טעקסט—15 גר. פריימא און ערב יו"ט—20 גר. פון דער זייט 7 שפאלטען
פון טעקסט—40 . . . . . 60— . . . 4 . .
נאכ'ן טעקסט—1 . . . . . 15— . . . 7 . .
[illegible] 50 [illegible] 100 [illegible] 10 גר. [illegible]

אבאנעמענטס-פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט אמטראגען א היים; אויף דער פראווינץ — 6 זל. א חודש; אין אויסלאנד מיט 30 פראצ. טייערער.
[illegible]

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman.
Czcionkami i druk „Najer Folksblat" Piotrkowska 21.